Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

46-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 190 (12.844).
15 АВГУСТ 1964 ЙИЛ
ШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ИЗБОСКАН бошқармасидаги «Шарқ юлдузи» колхозининг Абдуманноб Иброҳимов бошлиқ бригадаси аъзолари гектаридан 30 центнер ўрнига 45 центнердан ҳосил олиш учун курашмоқдалар. Бригадада ғўза машина теримига мослаб ўстирилмоқда. Ҳозир ҳар туп ғўзада 10-12 та кўсак бор. Бригада механизатори Қодирали Парпиев мавсумда 150 тонна пахта теришга аҳд қилган. Терим машинаси мавсумга тайёр. Қодирали эса ҳозир ҳам ғўза қатор ораларини юмшатмоқда. Суратда: ўртоқ Қ. ПАРПИЕВ.

А. Тўраев фотоси.

ПАХТАКОРЛАРНИНГ ШАРАФЛИ БУРЧИ

ПРАВДА

Бизда Урта Осиё республикаларини «оқ олтин» ўлкаси деб аташади. Суғориладиган ерларда пахта майдони қарийб икки миллион гектарга етади. Колхоз ва совхозларнинг далалари аниқ яшил квадратлар билан безанган. Каналлардан экинларга ҳаётбахш сув кеча-ю, кундуз оқиб турибди. Ҳозир пахтакорлар ва механизаторларнинг ҳаётида энг долзарб пайт: август ҳосил тўплашда ҳал қилувчи ой. Минглаб агрегатлар ғўза қатор ораларини ишлаш ва экинни озиқлантириш билан банд. Яна озгина вақт ўтиши биланоқ пахта майдонлари ўз бойлигини намоён қилади, деҳқонларни фидокорона меҳнат қилганликлари учун сахийлик билан мукофотлайди.

Бу йил кузда Узбекистон, Туркманистон ва Тожикистон меҳнаткашлари ўз республикаларининг ва Коммунистик партияларининг 40 йиллигини нишонлайдилар. Улар ўзлари совет халқларининг қардошлик оиласида босиб ўтган шонли йўлларига якун ясайдилар. Урта Осиё қишлоқ меҳнаткашлари ана шу ажойиб кун арафасида пахтадан мўл ҳосил етиштириб, Ватанга камида 4 миллион 851 минг тонна «оқ олтин» етказиб бериш учун мусобақани авж олдириб юбордилар. Шунингдек, Озарбайжон, Жанубий Қозоғистон, Арманистон деҳқонлари ҳам бу йил юксак мажбуриятлар олганлар. Пахтакорлар халқ бахт-саодати учун ишлаётган саноатнинг кўпгина тармоқларини хом ашё билан таъминлаш ўзларининг куч-ғайратларига боғлиқ эканлигини яхши тушунадилар.

Мўл ҳосил усталари пахта учун курашда янги техника билан бирга далаларга қадам қўйган илғор технологияни қўлланмоқдалар. Донгдор ўзбек новатори Жавод Кўчиевдан ибрат олган минглаб механизациялашган бригадалар эндиликда қўл меҳнатини жуда кам сарфлаб пахта етиштирмоқдалар. Ана шу механизациялашган бригадалар экинларни парвариш қилишда намуна кўрсатмоқдалар. Илғор хўжаликларнинг пахта далаларида ғўзанинг аҳволи яхши ва мўл ҳосилдан дарак бериб турибди.

Шунга қарамай, айрим жойларда ғўза яхши парвариш қилинмаётир. Тожикистондаги Восе, Нов, Москва ва Ҳисор ишлаб чиқариш бошқармаларининг кўпгина хўжаликлари далаларини ўт босган. Суғориш ва ундан сўнгги культивация ўртасида узилишга йўл қўйилмоқда, ўсимликларнинг зараркунандаларига қарши кураш ишлари суст бормоқда.

Шу кунларда пахтакорларнинг асосий эътибори экинларни парвариш қилишга қаратилиши керакки, ҳар бир гектар ер кўпроқ ҳосил берсин. Август ойини мўл ҳосил тўплашда зарбдор ой деб эълон қилган Сирдарё, Бухоро ва Самарқанд областлари меҳнаткашларининг ташаббуси ҳар тарафлама қўллаб-қувватлашга сазовордир. Ишлаб чиқариш бошқармаларининг мутахассислари ҳамма жойда илғор агротехника тадбирлари комплексини қўлланишда пахтакорларга ёрдам кўрсатишлари керак. Энг аввало нима қилиш зарур? Далаларда меҳнатни тўғри ташкил этиш, техникадан тўла фойдаланиш, мўл ҳосил етиштириб, мамлакатга кўпроқ пахта топшириш учун нима зарур бўлса шуларнинг ҳаммасини қилиш керак.

Пахтакорлар тағин ҳам қизғин кунлар — пахта йиғим-терими олдида турибдилар. Йиғим-терим пахтакор районларнинг меҳнаткашларидан бутун кучларини сарф қилиб, астойдил меҳнат қилишни талаб этадиган сермеҳнат иш. Тўғри, энди пахта далаларига йиғим-терим машиналари келди. Бу машиналар теримчиларнинг меҳнатини анча енгиллаштирди. Машина пахтакорнинг чинакам дўсти бўлиб қолди. Механизаторлар техникадан унумли фойдаланишда бой тажриба орттирдилар. Эндиликда Узбекистон, Қирғизистон, Тожикистон республикаларининг энг яхши хўжаликлари ҳосилнинг кўп қисмини машинада йиғиштириб олмоқдалар. Кўпгина механик-ҳайдовчилар мавсумда 150-180 тоннадан, ҳатто икки юз тоннадан пахта термоқдалар.

Пахтани машинада теришнинг чинакам усталари ҳам бир неча кишининг номини айтиб ўтайлик. Мана, ўзбекистонлик Мамажон Дадажонов, бу йил у машинада 350 тонна пахта теришга аҳд қилди. Моҳир ўзбек миришкори Турсуной Оҳунова ўз комбайнининг бункеридан 200 тонна пахта тўкиш мажбуриятини олди. Донгдор механик-ҳайдовчилар Қирғизистондан Саодат Нуғоева, Қозоғистондан Райхон Усганбоева, Тожикистон ССРдан Хожи Амиров ва Шоди Расулев, Узбекистондан Жавод Кўчиев, Валентин Тюпко, Туркманистондан Омон Чориев юксак мажбуриятлар олишди.

Яқинда бир группа энг яхши механик-ҳайдовчилар пахта йиғим-теримида техникадан моҳирлик билан фойдаланиш намунасини кўрсатиш тўғрисидаги чақириқ билан барча механизаторларга ва хўжаликларнинг раҳбарларига мурожаат қилишди. Илғорларнинг ватанпарварлик ташаббуси қишлоқ меҳнаткашлари ўртасида қизғин қўллаб-қувватланди. Бу йил Урта Осиё далаларида камида бир миллион тонна — бултургидан 1,5 баравар кўп пахтани машинада териб олиш, ҳосилнинг деярли ҳаммасини тайёрлов пунктларига прогрессив усулда — қоп-қанорсиз ташиб келтириш юзасидан қўйилган вазифани шараф билан бажариш учун барча имкониятлар бор.

Пахтакор колхоз ва совхозларнинг далаларига тобора кўпроқ янги техника келтирилмоқда. Шу йилнинг биринчи ярмидагина Урта Осиё қишлоқ хўжалиги 2800 га яқин йиғим-терим машинаси олди. Бу техника — қудратли куч-дир! Ахир, ҳар бир янги машина ўнлаб кишиларнинг, моҳир қўлларда бўлганда эса юзлаб теримчиларнинг ишини бажаради, ҳосилни нобуд бўлишдан сақлаб қолади. Лекин ҳамма гап шундаки, барча техниканинг кучидан тўла-тўкис фойдаланилмаётир. Масалан, Тожикистон ССРда ўтган йили ҳосилни машинада йиғиб-териб олиш планининг тўртдан бир қисми ҳам бажарилмади. Гўрт юзта янги агрегат мутлақо дала юзини кўрмади. Ҳар бир машинада бор-йўғи 19 тонна пахта терилди. Лекин бу аччиқ сабоқдан тегишли хулосалар чиқарилмаяпти. Республика колхоз ва совхозлари бу йил машиналарда 90 минг тонна, яъни бултургидан 4 баравар кўп пахта териб олишлари керак. Пахта очилай деб қолди. Лекин кўпгина машиналар ҳали ҳам ремонт устахоналарида бўлгани йўқ. Туркманистонда ҳам пахтани машинада териб олишга суст тайёргарлик кўрилмоқда.

Пахтани механизация воситасида йиғиб-териб олишнинг муваффақиятини малакали механик-ҳайдовчи кадрлар ҳал қилади. Иш манфаатлари ҳар бир йиғим-терим агрегатини бошқариш учун тажрибали механик-ҳайдовчи бўлишини талаб этади. Узбек пахтакорлари бу соҳада яхши ибрат кўрсатмоқдалар. Улар энг яхши колхозчилардан, тракторчилардан, слесарлар, шофёрлардан механиклар тайёрлаш учун олдиндан курслар ташкил қилишди. Лекин бир қанча хўжаликларда тажрибали кадрлар етишмайди. Мисол учун Тожикистон ССРнинг Матчо, Москва ва Уратепа бошқармаларида 240 механик-ҳайдовчи етишмайди.

Ҳозир тайёрлов пунктлари ва пахта тозалаш заводларининг ходимлари зиммасига катта масъулиятли вазифалар юкланган. Улар пахтани қабул қилиб олишга атрофлича тайёргарлик кўришлари, техника базасини, хусусан қуритиш-тозалаш цехларини тартибга солишлари керак. Бу — пахтани узлуксиз қабул қилиб олишга имкон беради.

Пахтадан мўл ҳосил етиштириш учун, йиғим-теримни намунали ўтказиш ва тайёрлов пунктларига ўз вақтида етказиб бериш учун кураш — пахтакор республикалардаги ходимларнинг энг асосий вазифасидир. Бу вазифани муваффақиятли бажариш — мамлакатимизнинг хомашё ресурсларини мустаҳкамлаш, халқ истеъмол қиладиган молларни кўпайтириш демакдир.

(14 августдаги бош мақола).

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

1964 ЙИЛ ҲОСИЛИДАН ДАВЛАТГА ДОН СОТИШ МАЖБУРИЯТИНИ МУДДАТИДАН ИЛГАРИ БАЖАРГАНЛИГИ УЧУН РЕСПУБЛИКА ҲУРМАТ ТАХТАСИГА ЁЗИЛАДИ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ (қишлоқ область партия комитетининг секретари ўртоқ **М. А. Абдураззоқов**, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Э. Т. Шайхов**, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш область бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **И. А. Ли**, «Узсельхозтехника» область бирлашмасининг раиси ўртоқ **М. Ф. Мамонтов**, область комсомол комитетининг секретари ўртоқ **Б. С. Тошхўжаев**, дон маҳсулотлари бош бошқармасининг областдаги вакили ўртоқ **Н. И. Ершов**).

УЛКАН ТЎЙГА—КАТТА ТЎЁНА

Нурмуҳаммад **ЕСЕНТОЕВ**,
Сирдарё областидаги «Пахтаорол» совхози пахтачилик бўлимининг бошқарувчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

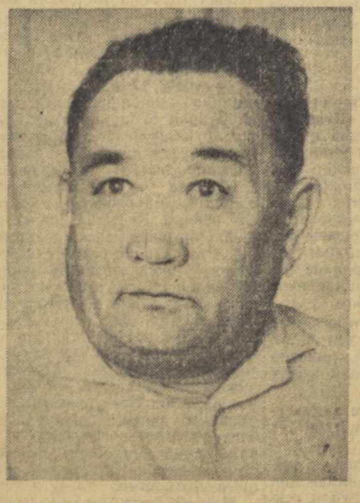

1964 йил республикамизда катта тўй-тантана йили. Халқимиз мамлакатимиздаги барча қон-қардош халқлар билан бирга Узбекистон ССР ва Узбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллик юбилейини нишонлайди. Узбек одатимиз бўйича тўйга тўёна билан бориш керак. Узбекларда ҳам, қозоқларда ҳам, бошқа халқларда ҳам одат-томил шундай. Пахтакорларимиз етти йилликнинг олтинчи босқичида она-Ватанга 3 миллион 600 минг тонна «оқ олтин» етказиб берадилар. Бу юбилейга тўёналар тўёнаси бўлади.

Тажрибакор деҳқонлар 1964 йилни ютуқлар йили деб аташяпти. Бу гапда жон бор. Кўп қийинчиликлар ва машаққатларга дуч келинишига қарамай республикамиз қорақўлчилари, пиллакорлари ажойиб меҳнат ғалабасини қўлга киритдилар. Ғаллакорларимиз давлат омборига 35 миллион пуддан зиёд дон тўкиб, ғаллакорлик касбини шарафладилар. Энди навбат сиз билан бизга келди, пахтакор йўлдошлар! Биз ҳам зиммага олган социалистик мажбуриятимизни шак-шубҳасиз ўринлаймиз. Аммо шундай деб мағрурланмаслигимиз, ғафлатда қолмаслигимиз керак.

Мен Хоразм область, Янгиариқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги Аваз Утар ўғли номли колхоз бригадири, пахта устаси Искандар Юсуповнинг хатини ўқиб чиқдим. У деҳқоннинг дилидаги гапларни ёзибди. Искандар айтганидек, пахтазорларимизга назар ташласак, турли-туман манзарани кўрамиз. Мен буни ўзим бошчилик қилаётган бўлим мисолида кўрсатиб ўтмоқчиман.

Бизда ҳам гектар тўла, кўчат сони бут. Аммо ғўза ёш, у ўсиш ва ривожланишда ўтган йилдагидан роса ярим ой орқада қоляпти. Ғўзанинг бўйи ҳам ҳар хил, паст бўйли, камҳосилли ғўзалар ҳам бор. Урта бўй, юқори ҳосилли ғўзалар эса асосий майдонни эгаллайди. Ғовлаб кетган ғўзалар ҳам йўқ эмас. Бундай аҳволда юқори ҳосил олиб бўлмайди, албатта. Биз ҳамма майдонларда ғўза парваришини қизғин давом эттиряпмиз. Лекин агротехника тадбирларини ўсимликнинг ҳолатига қараб табақалаштирилган тартибда татбиқ этяпмиз. Бўйи паст, камҳосилли ғўзаларни чиритилган маҳаллий ўғит билан озиқлантиряпмиз, «шарбат» оқизиляпти. Ғовлаб кетган ғўзаларни сувдан тортиб, чеканка қилдик. Аммо ҳар икки ҳолда ҳам культивация ўтказиляпти.

Деҳқончиликда август ойи ҳал қилувчи давр ҳисобланади. Шу ойда жон куйдириб меҳнат қилинса, кам ҳосилли ғўзаларни юқори ҳосилли ғўзалар даражасига етказиб олиш мумкин. Чунки бу фурсатда асосан ҳосил ёнига ҳосил қўшилади, кўсаклар пишиб етилиб очилади. Аксинча, бўшашувчиликка йўл қўйилса, тўпланган ҳосилни қўлдан бой бериб қўйиш мумкин. Биз вазиятни ҳисобга олиб ғўза парваришини сентябрь ойининг ярмигача давом эттиришга аҳд қилдик.

Пахтакорларимиз ҳар йили август ойида ҳам яхши меҳнат қиладилар. Шу сабабли пахтадан муттасил юқори ҳосил олаётирмиз. Утган йили август ойида ҳар туп ғўзада 9-10 бўлиқ кўсак етиштирган эдик. Натижада гектаридан 39,3 центнердан ҳосил олдик. Бу йил эса 1150 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 40 центнерлик ҳосил учун курашмоқдамиз. Аъзоларимиз орасида меҳнат тақсимоти ўтказдик. Уларнинг бир қисми бегона ўт, ҳашаротга қарши курашяпти, механизаторлар культивация ўтказяпти. Сувчилар ғўзани қондириб суғоряпти. Пахта йиғим-терими бошлангунча барча майдонларда яна бир ярим марта, ўсимликнинг ривожи паст майдонларда икки марта парвариш ўтказамиз.

Ҳозир ғўзанинг ўсиш ва ривожланиши чакки эмас. Ҳар тупида 10-11 тагача бўлиқ кўсак бор. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Т. Тўкжигитов, Р. Гусаинов, Қ. Жўраев, Й. Усимбеков, У. Молдабоевлар бошлиқ бригадаларнинг ғўзалари айниқса серҳосил бўлиб ўсаётир. Бироқ бу, талабни қондирмайди. Гектаридан 40 центнер хирмон кўтариш учун ҳар туп ғўзада яна 6-7 кўсак етиштиришимиз керак. Шундагина мажбуриятни бажаришга мустаҳкам замин яратдик, десак бўлади. Бунинг учун бирор ишчи, бирор механизм йиғим-терим бошлангунча пайкалдан чиқмаслиги шарт.

Пахтаорол районидаги «Пахтаорол» совхози шароитида пахтадан юқори ҳосил олиш учун ирригация-мелиорация тармоқларини тартибга келтириш, зовурларни қазиб сизот сувни қочириш катта аҳамиятга эгадир. Август ойининг охирига бориб, ғўза ҳосил нишоналарини кўтаролмай ётиб қолади. Лекин кўсаклар очилмай тураверади. Бунга сабаб сизот сувнинг юза жойлашганидир. Бизнинг фикримизча, август ойида сизот сув юза жойлашган ерларда зовурларни қазиб, уни қочириш керак. Шунда кўсаклар тез етилиб, пешма-пеш очилади. Бу соҳада катта ишлар олиб бораётирмиз.

Бўлимимиз бўйича 80 процент майдондаги ҳосилни «зангори кема»ларда териб олишга аҳд қилдик. Шунга яраша тараддуд кўряпмиз. Пахта териш машиналари ва тележкалар теримга шай қилиб қўйилди. Пахтани қоп-қанорсиз ташиш учун 56 та тележка тайёрланди. Машина айланадиган жойларни ҳозирлашга киришдик. С. Урмонов, Н. Домин сингари механизаторларимиз мавсумда 180-200 тоннадан «оқ олтин» териб бериш мажбуриятини олдилар. Кези келганда шуни ҳам айтиш керакки, парвариш кучайтирилиши, об-ҳаво қулай келиши, қондириб суғорилиши туфайли ғўзанинг ён шохлари ўсиб кетди. Ушандай жойларда такрор чеканка ўтказилмаса, кейинчалик ҳосил шохлари бир-бирига киришиб машиналарнинг эркин юришига ҳалал беради. Буни ҳисобга олиб такрор чеканка ўтказдик, бачки шохларни қирқиб ташладик.

Пахтакорларнинг ишини бутун мамлакат кузатиб турибди. Халқ ишончига содиқ бўлайлик. Бутун куч, техника воситаларини ишга солиб, ғўза парваришини давом эттирайлик, пахтадан юқори ҳосил етиштирайлик!

Н. С. ХРУЩЕВ
Инглиз нашри Рой Томсон билан суҳбатлашди

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрущев Совет Иттифоқида меҳмон бўлиб турган инглиз ношири Рой Томсон жанобларини унинг илтимосига кўра 13 августда қабул қилди ва у билан суҳбатлашди.

Суҳбат Қўриқ ўлкада бўлди. Мамлакат бўйлаб сафар қилаётган Н. С. Хрущев бу ерда қўриқ ерларда жойлашган совхозларнинг иши билан танишишни давом эттирмоқда.

Н. С. Хрущев қўриқ ерларда етиштирилган янги ҳосилни кўздан кечирмоқ учун қўриқ ердаги совхозларнинг далалари бўйлаб сафарида қатнашишга Рой Томсон жанобларини таклиф қилди. Рой Томсон жаноблари бу таклифни миннатдорчилик билан қабул қилди ва Н. С. Хрущев билан бирга Есильск ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Жаниспай», «Московский», «Каракольский» ва «Бузулукский» совхозларининг далаларида бўлди ҳамда Н. С. Хрущевнинг қўриқ ердаги совхозларнинг ишчилари ва мутахассислари билан қилган суҳбатларида қатнашди.

Далалар бўйлаб юриб чиққандан кейин Н. С. Хрущев билан Рой Томсон жаноблари ўртасида суҳбат бўлди.

Рой Томсон жаноблари қабул қилганлиги ва суҳбат вақтида берган саволларига жавоб қайтарганлиги учун Н. С. Хрущевга ташаккур билдирди.

Суҳбатда Рой Томсон жанобларининг ҳамроҳи инглиз журналисти Дэвид Лейтч ҳамда «Правда» ва «Известия» газеталарининг бош редакторлари П. А. Сатюков ва А. И. Аджубейлар иштирок этдилар.

Уч соатга яқин давом этган суҳбат эркин, дўстона вазиятда ўтди.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Госплани ёқилғи саноатини планлаштириш бўлимининг бошлиғи Павел Кононович **Савченко** республика кўмир саноатини ривожлантиришдаги хизматлари учун ва туғилган кунига 50 йил тўлганлиги муносабати билан Ўзбекистон ССР Олий Советинг Президиумининг Фармонига биноан, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

(ЎзТАГ).

ПАРТИЯ-ДАВЛАТ КОНТРОЛИ ПОСТЛАРИ ХАБАР ҚИЛАДИ

БЕҒАМЛИК

Август — ҳосилга ҳосил қўшадиган ой. Фарғона ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Партия XIX съезди» колхози раҳбарлари ҳам худди шундай фикрда-ю, лекин амалий иш бошқача.

Колхоз раиси Ўринбой Ҳожиматов билан бирга Ёқубжон Аҳмаджонов бошлиқ бригада даласига бордик. Бригадир ҳамма ердаги ғўза чеканкадан чиқди, деди. Аммо текширишда юз гектар ернинг атиги учдан бир қисмигина чеканкадан чиқарилгани маълум бўлди. Айниқса 5 гектар ердаги ғўзанинг аҳволи ёмон. Ғумай, банги девона сингари ёввойи ўтлар орасида ғўзани аранг топасиз.

Нима, бу ерда ишчи кучи етишмайдими? Йўқ. Бригадада юз киши ишлайди. Аммо меҳнат интизоми ниҳоятда бўшашиб кетганидан далада 20-25 дан ортиқ кишини учратолмаймиз.

Колхозда Турсунали Эсонов бошлиқ комплекс механизациялашган бригаданинг ишини кўкларга кўтариб мақташади. Аммо бу ерда ҳам печак босмаган майдонни кундуз куни чироқ ёқиб тополмайсиз. Аблурасул Жамолов бошлиқ бригадада эса 10 гектар ердаги ғўза ҳалигача тўла ягана ҳам қилинмаган.

И. ФОЗИЛОВ,
Фарғона ишлаб чиқариш бошқармаси бўйича партия-давлат контроли комитетининг аъзоси.

Қачонгача?

Колхозимиздаги Турғунбой Ўрозалиев бошлиқ иккинчи бригада аъзолари 68 гектар ерга чигит экканлар. Лекин ғўза парвариши ўз ҳолига ташлаб қўйилган. Бригада табелчиси Ҳамид Қўшоқов мавжуд ишчи кучларини ғўза парваришига тўла жалб қилиш ўрнига, ўзига, яқин кишиларига бажарилмаган иш учун ҳақ ёзиш билан шуғулланмоқда. Чунончи, Ҳамид Қўшоқовга қилинмаган иш учун 305 сўм ортиқча ҳақ ёзилган. Қўшоқов бу хатти-ҳаракати учун кўпчилик олдида жавоб бериши керак.

Шуниси таажжубланарлики, иккинчи бригада ва бошқа айрим бригадаларда юз бераётган камчиликлар колхоз раҳбарларини ташвишга солмаётир.

М. ШЕРАЛИЕВ,
Андижон бошқармасидаги Свердлов номли колхоз кўмаклашувчи группанинг раиси.

ЕМ-ХАШАК СЕРОБ БЎЛСИН

ПАРТИЯ-ДАВЛАТ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИДА

Узбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг партия-давлат контроли комитети Сурхондарё областида ем-хашак тайёрлашнинг аҳволини текшириб чиқди.

Текшириш натижасида ана шу муҳим ишда жиддий нуқсонларга йўл қўйилаётганлиги аниқланди. Областдаги кўп хўжаликларнинг раҳбарлари ўтган йилнинг сабоқларидан ўзлари учун ҳали зарур хулосаларни чиқариб олмаганлар. Утган йили фермаларда зарур ем-хашак запаслари бўлмаганлиги орқасида чорвачилик суст ривожланган эди, айрим ҳолларда чорва моллар нобуд бўлган эди. Иқлим шароити қулай келишига қарамай, областдаги кўпгина колхоз ва совхозлар ишларни бажариш муддатларини ғоят кечиктириб юбордилар, ўт тайёрлаш юзасидан пландаги топшириқнинг ярмини, олинган мажбуриятнинг учдан бир қисминигина бажардилар.

Бедани ўриб олиш жуда суст бормоқда, силос бостириш сира ҳам кўнгилдагидек эмас. Денов, Сариосиё ва бошқа баъзи бир ишлаб чиқариш бошқармаларидаги кўп хўжаликларда ем-хашак тайёрлаш суръатлари жадаллашиб бориш уёқда турсин, балки ҳатто пасайиб ҳам кетмоқда.

Текшириб чиқилган деярли барча колхозларда ва бир қанча совхозларда ем-хашак тайёрловчи ихтисослаштирилган бригадалар тузилмаган, уларнинг вазифалари чорвачилик фермалари ходимларининг зиммасига юкланган. Бу ходимлар меҳнат унумдорлигини оширишни таъмин этмаётирлар. Масалан, Шеробод ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Партия XXII съезди» колхозида ҳар бир ходим кунига ўрта ҳисобда 250-370 килограмм хашак тайёрламоқда, кунига атиги 1315 килограмм силос бостирилмоқда.

Текшириш шуни кўрсатдики, областда сенокосилка, трактор ва от хаскашлари, силос комбайнлари, поҳол-сомон қирқадиган машиналар, хашакни майдалайдиган машиналар ва прессподборшчикларнинг кўпи ремонт қилинмаган. Тахт қилиб қўйилган техникадан ҳам тўлиқ фойдаланилмаётир. Шеробод ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленин номли колхозда тўртта трактор сенокосилкаси, икки хаскаш ва иккита силос комбайн бекор турибди. Колхоз ерларида учинчи марта ўриб олинадиган беда пишиб ўтиб кетган, силосбоп маккажўхорилар қуриб қолган бир пайтда бундай аҳвол рўй бермоқда. Термиз ишлаб чиқариш бошқармасидаги Куйбишев номли колхозда трактор сенокосилкаларида кунига атиги уч-тўрт соат фойдаланилмоқда. Хўжаликларнинг деярли ҳаммасида пахта ортадиган трактор погрузчиклари ишга солинмаган. Ем-хашакни ортиш ва бўшатиб олишда ана шу погрузчиклардан муваффақиятли фойдаланиш мумкин эди.

Областдаги хўжаликлар маккажўхори, беда, илдиз мева экинлар экиш юзасидан берилган топшириқларни бажармадилар, хашаки экинлар парвариши яхши уюштирилган эмас. Масалан, Шўрчи ишлаб чиқариш бошқармасидаги Жданов номли колхозда лавлагини ўт босиб кетган, Охунбобоев номли колхоз далаларида маккажўхори яхши ўсмаётир. Бошқа кўпгина хўжаликларда ҳам хашаки экинларнинг аҳволи кўнгилдагидек эмас.

Колхоз ва совхозларнинг айрим раҳбарлари ем-хашак тайёрлашнинг аҳволига танқидий баҳо бериб, камчиликларни йўқотиш учун амалий чоралар кўриш ўрнига, бу соҳадаги аҳволни яхши деб кўрсатишга уринмоқдалар ва давлатни алдаш йўлига ўтмоқдалар. Текшириш вақтида шу нарса аниқландики, Шеробод ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленин номли колхозда 2174 тонна дағал хашак ва 804 тонна силос тайёрланмагани ҳолда, ҳисоботларга қўшиб ёзилган. Шу ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Партия XXII съезди» колхозининг раҳбарлари ем-хашак тайёрлаш тўғрисидаги сводкага 554 тонна дағал хашак ва 613 тонна силосни қўшиб ёзганлар. Шўрчи ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Бойсун» совхози, «Коммунизм», «Партия XXII съезди», Охунбобоев номли, Жданов номли колхозлар ва «Коммуна» колхозида ҳамда Термиз ишлаб чиқариш бошқармасидаги Жданов номли ва «Қизил юлдуз» колхозида тузилган учёт материалларида ҳам ошириб ёзишларга йўл қўйилган. Ишлаб чиқариш бошқармалари ҳам, статистика органлари ҳам давлатга қарши бўлган ана шу практикага ўз вақтида чек қўймаганлар.

Айрим колхозларда тайёрланган ем-хашак яхши сақланмаётир. Шеробод ишлаб чиқариш бошқармасидаги Ленин номли колхознинг қўйчилик фермасида 14 тонна пичан талон-торож қилинган, шу ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Партия XXII съезди» колхозида бундан икки баравар кўпроқ пичан пайҳон қилинган.

Текшириш ўтказилган хўжаликларда ғарамлар қўйиш қоидаси бузилмоқда, хашакларни бир жойга уйиб қўймоқдалар, бунинг натижасида биринчи ёмғир ёғиши биланоқ бу хашаклар чириб кетиши мумкин. Кўп хўжаликларда йиғиб олинган пичанни ўтдан сақлаш қоидалари қўпол равишда бузилмоқда.

Текшириш натижалари Сурхондарё область партия комитетининг бюросида ишлаб чиқариш бошқармаларининг бошлиқлари, партномларнинг секретарлари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари, қишлоқ хўжалик мутахассисларининг иштирокида муҳокама қилинди.

Область партия комитетининг бюроси Узбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг партия-давлат контроли комитети томонидан аниқланган камчиликларни тезликда тугатишга қаратилган амалий тадбирларни белгилади. Қолоқ хўжаликларнинг раҳбарлари ем-хашак тайёрлашнинг аҳволи учун, қишловдаги молларнинг тўқ бўлиши мақсадида зарур шарт-шароитларнинг ҳаммасини вужудга келтириш учун шахсан жавобгар эканликлари тўғрисида огоҳлантирилди. Областдаги колхоз ва совхозлар ем-хашак тайёрлаш суръатларини кескин суратда жадаллаштириш, бир ярим ва икки йиллик ем-хашак запасини ғамлаб қўйиш юзасидан олинган мажбуриятларни тўла ва ошириб бажариш учун барча имкониятларга эга эканликлари кўрсатиб ўтилди.

(ЎзТАГ).

ҚЎРИҚ ЕРЛАР ЎЗ ҲОСИЛИ БИЛАН ДИЛНИ ХУШНУД ҚИЛМОҚДА

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ КУСТАНАЙ ОБЛАСТИ МЕҲНАТКАШЛАРИ БИЛАН УЧРАШУВЛАРИ

КОМСОМОЛЬСКАЯ СТАНЦИЯСИ, (Кустанай области), 12 август. (**Матбуот группаси**). Қўриқ ер деган сўз ҳар бир совет кишисига азиз ва мўътабардир. У — мардлик, қаҳрамонлик, шижоаткорона меҳнат символидир.

10 йил муқаддам Никита Сергеевич Хрушчевнинг ташаббуси билан коммунистик қурилиш тарихидаги энг порлоқ саҳифалардан бири — Қозоғистон, Сибирь, Урал, Поволжьенинг бепоён майдонларидаги қўриқ ва бўз ерларни ўзлаштириш зафарномаси ёзила бошлади. Москва, Ленинград, Украинанинг неча ўн минглаб йигит-қизлари мана шу ҳувиллаб ётган жойларга жон киритиш, шу ерларнинг бойликларини Ватанга хизмат қилдириш мақсадида жонажон партия чақириғига биноан, комсомол йўлланмалари, қайноқ қалб ва жасорат кўрсатиш иштиёқи билан қишнинг изғиринли кунларида йўлга чиқдилар.

Совет кишиларининг фидокорона меҳнати билан қисқа вақт ичида 40 миллион гектардан ортиқ янги ер ўзлаштирилди. Ана шу ерларда буғдой бошоқлай бошлади, юзлаб совхоз посёлкалари қад кўтарди, ҳаёт булоқдек жўш уриб кетди.

Бирғина Қўриқ ўлканинг ўзида илгари бўш ётган ерлардан 20 миллион гектари ҳайдалиб, экинзорга айлантирилди. Бу ўлкада 717 та совхоз ташкил қилинди, 92 та колхоз бор. Қўриқ ерлардаги хўжаликлар — дон, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштириб берувчи йирик фабрикалардир. Уларнинг катта-катта массивлардан иборат ҳайдаладиган ерлари бор, ўзи биринчи даражали техника билан қуроллантирилган.

Ўзлаштирилган қўриқ ерлар коммунизмга хизмат қилмоқда. Бу хизматни жуда яхши адо этмоқда. Ўтган 10 йил ичида Қўриқ ўлка хўжаликлари мамлакатга 3,5 миллиард пуд дон, асосан буғдой, кўпгина гўшт, сут, тухум ва бошқа маҳсулотлар берди. Қўриқ ерлар ўзини ўзлаштиришга қилинган сарфларни тўла қайтарибгина қолмай, шу билан бирга давлатга ғоят катта фойда келтирди.

Янги ерларнинг ўзлаштирилганлиги — халқимизнинг жуда катта қаҳрамонлиги бўлиб, тузумимиз куч ва қудратининг, партиямиз, унинг Н. С. Хрушчев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитети донишмандлигининг ёрқин далилидир.

Ҳозирги кунда ўлкадаги қишлоқ меҳнаткашларининг меҳнатдаги ғайрати мисли кўрилмаган даражада ошиб кетди. Улар бу йил жонбозлик билан ишлаб, ажойиб ҳосил етиштирдилар. Бир неча кундан кейин ўрим-йиғим ёппасига бошлаб юборилади. Неча ўн минглаб механизаторлар ўрим-йиғим агрегатларини далаларга олиб чиққач, етти йиллик олтинчи йилининг улкан хирмони учун олиб борилаётган кураш ҳал қилувчи даврга киради. Қўриқ ўлкадаги қишлоқ меҳнаткашлари бу йил давлатга 740-775 миллион пуд дон бериш мажбуриятини олишган.

Никита Сергеевич қўриқ ерларга неча марталаб келган. Унинг ҳар галги келиши мана шу қаҳрамон ўлка меҳнаткашлари учун қувончли байрам бўлди. Янги ерларни забт этган ботирлар Никита Сергеевични қадрдон дўстимиз, биринчи ва фахрий қўриқ ерлик, деб аташади.

Мана ҳозир ҳам ўн биринчи хирмон кўтариш арафасида Н. С. Хрушчев одамлар билан учрашиб гаплашиб олиш, партия Марказий Комитетининг бўлажак Пленуми олдидан улар билан маслаҳатлашиб олиш учун яна қўриқ ерларга келди.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев Комсомольская станциясидан Кустанай областининг қўриқ ерларидаги далаларга йўл олади. У билан бирга сафарда КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Поляков, шунингдек Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Ю. Юсупов, Қозоғистон ССР Министрлар Советининг раиси Д. А. Кунаев, Қўриқ ўлка партия комитетининг биринчи секретари Ф. С. Коломиец, Қўриқ ўлка ижроия комитетининг раиси В. В. Мацкевич, Кустанай область партия комитетининг биринчи секретари А. М. Бородин, область ижроия комитетининг раиси М. Г. Моторико ва бошқалар қатнашмоқдалар.

Йўл Қорабалиқ қишлоқ хўжалик тажриба станциясига олиб боради. Йўлнинг бошидан охиригача ҳосили етилиб келаётган буғдойзорлардан иборат чексиз далалар чўзилиб кетган, маккажўхори, тариқ пайкаллари кўм-кўк кўкариб ётибди, гречиха гуллай бошлаган.

... Қорабалиқ станцияси — йирик тажриба-ишлаб чиқариш хўжалигидир. Бу ерда буғдойнинг янги навлари яратилмоқда, юқори репродукция уруғлар кўпайтирилмоқда, қишлоқ хўжалик экинлари етиштиришнинг энг самарали усуллари ишлаб чиқилмоқда. Ишлаб чиқариш экинлари 12 минг гектарни, шундан дон экинлари 8.900 гектарни, шу жумладан буғдой 6.900 гектарни, маккажўхори 980 гектарни, нўхат 146 гектарни, гречиха 107 гектарни эгаллаган.

Деҳқончилик ва чорвачиликдан олинаётган фойда йил сайин кўпайиб бормоқда. 1960 йилда 112 минг сўм фойда олинган бўлса, 1963 йилда 653 минг сўм фойда олинди. Шундай қилиб, тажриба станцияси илмий ишларга сарфланаётган харажатларни хўжалик ҳисобидан қайтарибгина қолмай, айни маҳалда давлат кассасига салмоқли даромад ҳам қўшмоқда.

Совхоз ва колхозларга дон экинларининг сара уруғларини етиштириб бериш — станция коллективининг асосий вазифаларидан биридир. Сўнгги 5 йилда областдаги хўжаликлар станциядан 210 минг центнер юқори репродукция уруғларини олишди. Шу йил кузида бу ердан совхоз ва колхозларнинг уруғлик омборларига яна 62 минг центнер сара дон тушади. Станцияда яратилган «жана қизил» ва «кустанайская-14» буғдой навлари Кустанай областидаги районларга мослаштирилиб, ҳозирда 86 минг гектар ерга экилган.

Н. С. Хрушчев буғдойзор олдига келиб тўхтайди. Станция директори В. Г. Савостин билан энг кекса селекциячи Л. В. Пименова шу пайкалга «жана қизил» навли буғдой экилганини айтишади. Бу нав маҳаллий шароитларга яхши мослашган бўлиб, бир неча йилдан буён гектар бошига ўрта ҳисобда 23 центнер дон бериб келди.

Йўлнинг нариги бети — тариқзор.

— Бу, «саратовское-853» нави, дейди В. Г. Савостин. — Сўнгги 8 йилдан бери гектар бошига ўрта ҳисобда 16,8 центнер ҳосил берди.

— Мен, — дейди Н. С. Хрушчев, — тариқни кенг қаторларга қўш эгаллаб экканларингни кўриб турибман. Бу яхши. Сизларнинг шароитингизда шундай усулда экиш ғоят самаралидир.

— Биз ҳамма вақт баҳори буғдойдан олдин экиш учун энг яхши экинларни қидиряпмиз, — дейди станция директори, — маккажўхорини, гречихани, ловияни, нўхатни синаб кўряпмиз. Масалан, маккажўхорининг кетидан экилган буғдойдан дам бериб қўйилган шудгорга нисбатан кўпроқ ҳосил оляпмиз.

Н. С. Хрушчев гречиха экинларини кўздан кечиради. Гречиха ҳосили яхши бўладиганга ўхшаб турибди.

— Қанча гречиха оляпсизлар? — деб қизиқади Никита Сергеевич.

— Гектаридан 18,9 центнер. Биз буни ҳам кенг қаторли усул билан экдик, — дейди В. Г. Савостин.

— Ақлли, яхши иш қилибсизлар, — деб жавоб беради Н. С. Хрушчев.

Ўртоқ Хрушчев станция далаларига солинаётган минерал ўғитлар қандай самара беряпти, деб сўрайди. Ўртоқ Савостин 2,5 центнер суперфосфат порошоги ёки бир центнер донадор суперфосфат солиб, 15-20 процент қўшимча ҳосил оляпмиз, деди.

Шундан сўнг Н. С. Хрушчев буғдойнинг тажриба селекция участкаларини кўздан кечирди, ҳозир станция селекциячилари буғдойнинг қандай навларини яратиш соҳасида иш олиб бораётганликларини суриштирди.

Никита Сергеевичга боғни кўрсатишади. Боғдаги дарахтлар суғормасдан ўстирилмоқда. Катта дастурхонга шу боғда етишган мевалардан олма, олхўри, малина, смородина териб қўйилган.

Мана, тажриба станциясининг охирги даласи. Ундан ўтгандан кейин «Пешковский» совхози бошланади. Н. С. Хрушчевни мана шу ердаги икки хўжалик чегарасида совхоз директори В. С. Богданов, партия бюросининг секретари В. Ф. Тихонов, бош агроном С. В. Рикун кутиб оладилар.

Совхоз раҳбарлари хўжалик бу йил давлатга 3 миллион пуд дон етказиб беражагини маълум қиладилар. Бу — пландагидан анча кўпдир.

Н. С. Хрушчев машинадан тушиб, совхоз буғдойзорини кўздан кечиради. Бу пайкалга «саратовская-29» нави экилган.

— Шу буғдой қанча ҳосил беради? — деб қизиқиб сўрайди Никита Сергеевич.

Совхоз бош агрономи шу ердан гектар бошига 28-30 центнер дон йиғиштириб оламиз, дейди. Мутахассислар экинларни кўздан кечириб, бошоқларни кафтларида уқалаб кўришади. Дон яхши тўлишган.

— Шу далага ўғит солганмисизлар? — деб сўрайди Н. С. Хрушчев.

— Биз экиш олдидан уруғни суперфосфат порошогига сал булаб олдик, холос, — деб жавоб беради С. В. Рикун.

«Костряковский» совхозининг далалари бошланади. Бу — юксак даражада механизациялашган ғаллакор хўжаликдир. Унинг 44 минг гектар ҳайдаладиган ери бўлиб, шунинг учдан икки қисмига етакчи экин — буғдой экилган. 4 минг гектардан кўпроқ ерни маккажўхори эгаллаган, анчагина майдонга нўхат, гречиха, мойли зиғир экиб қўйилган. Хўжаликда чорва туёғи йилдан-йилга кўпайиб бормоқда.

— Бу йил, — дейди совхоз директори А. Г. Перевозний, — биз ҳар гектаридан 18-20 центнер дон йиғиштириб оламиз.

Н. С. Хрушчев ҳар центнер доннинг таннархи қанча бўлади деб мўлжалланилаётганлигини айтиб беришни илтимос қилади. Маълум бўлишича, планга кўра совхоз кўпи билан икки сўм 90 тийин сарфлаши керак экан. Лекин мутахассисларнинг ҳисоблаб кўришларича, ҳар центнер дон 2 сўм 36 тийинга тушади.

Дон экинлари етиштириш тўла механизациялаштирилганлиги, кенг қамровли техникадан фойдаланилаётганлиги қўриқ ерлардан арзон дон олиш имконини бермоқда. «Пешковский», «Костряковский» ва бошқа совхозларнинг тажрибаси бундан яққол далолат бериб турибди.

Яна йўл буғдойзорлар оралаб ўтади. Лекин қўриқ ерлар фақат дон бериб қолаётгани йўқ. Бу жойларда чорвачилик муваффақият билан ривожлантирилмоқда. Федоров бошқармасининг чорвадорлари Кустанай областида урчитиб кўпайтирилаётган наслдор моллардан дарахтзор тагидаги ялангликда кўргазма ташкил қилишибди. Кўргазмага қорамолнинг қизилдашт, қора-чипор литва, оқбош қозоқи ва қўнғир латвия наслари қўйилган. Қўй ва чўчқаларнинг бир неча хил насли, кустанай наслли йилқилар ҳам намойиш қилинмоқда.

Никита Сергеевич кўргазмани кўздан кечирар экан, унга қўйилган сигирлардан қанча сут соғиб олинаётганини, шу сутда қанча ёғ борлигини, чўчқалар, ёш қорамоллар қандай семираётганлигини, қанча ем-хашак сарфланаётганлигини суриштиради.

Славянский ғаллачилик совхозининг сут соғувчиси Т. И. Овсянникова ўзига биркитилган қизилдашт наслли сигирларнинг ҳар биридан 3.350-3.370 килограмм сут соғиб олаётганини, сутда 3,84 процент ёғ борлигини айтди.

— Соғиб олинаётган сут яхши-ю, лекин сутнинг ёғи кўп эмас, — дейди Н. С. Хрушчев.

Чорвачиликда наслчилик ишини яхшилаш, чорва молларни сунъий қочириш ишини намунали ташкил этиш зарурлиги ҳақида суҳбат бошланиб кетади.

* * *

Н. С. Хрушчев далаларни кўздан кечириб бўлгач, «Пешковский» совхозининг марказий қўрғонига келди. Клубга ишчилар, механизаторлар, бўлим бошқарувчилари, агрономлар, зоотехниклар, совхозларнинг раҳбарлари тўпланишган эди. Бу ерда Федоров ва Комсомол бошқармаларидаги бир қанча қўшни хўжаликларнинг мутахассислари ва раҳбарлари, Қорабалиқ тажриба станциясининг илмий ходимлари ҳам бор.

Кустанай область партия комитетининг биринчи секретари А. М. Бородин ўртоқ Н. С. Хрушчевни йиғилган кишилар номидан қўриқ ерда табриклайди.

Қорабалиқ тажриба станциясининг директори В. Г. Савостин сўз олади.

— Станция далаларида, — дейди у, — сўнгги саккиз йилда дон экинларининг ўртача ҳосили гектар бошига 15,1 центнер бўлди. 1959 йилда энг юқори — 26,5 центнер ҳосил олинди. Шундай ҳосил олинишини таъминлаётган нарса нима? Аввало, деҳқончилик маданиятининг йилдан-йилга ўсиб бораётганлигидир. Шу билан бирга, биз навларни танлашга жуда муҳим аҳамият бериб келяпмиз. «Саратовская-29» буғдойидан ҳар йили яхши дон оляпмиз. Бу нав минглаб гектар ерга экилган. Станциямизнинг ажойиб селекциячиси Лидия Васильевна Пименова яратган «кустанайская-14» буғдой нави маҳаллий шароитга яхши мослашган. Бу нав гектар бошига 42 центнерга етказиб дон бермоқда. Ишлаб чиқариш экинзорларида «жана қизил» навли буғдой катта ўринни эгаллайди. Бу буғдойнинг нони жуда ширин бўлади.

Буғдойдан аввал экиладиган экинларни танлаб олиш ғоят жиддий масаладир. Баъзи олимлар билан мутахассислар қўриқ ерларда шудгорга дам бериб қўйилмаса, муттасил ҳосил олиш қийин, дейишади. Аммо, бу фикр унчалик тўғри эмас. Қўриқ ер районларида маълум миқдорда дам бериб қўйилган шудгор бўлиши керак, ҳеч ким бунинг аҳамиятини камситмайди.

Бу масалага иқтисодий нуқтаи назардан қараш лозим. Биз маккажўхори кетидан буғдой экиб, мўл дон ҳосили олиб келяпмиз. Бундан ташқари, банд қилинган шудгор сўнгги саккиз йилдан бери бизга ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 239 центнер маккажўхори кўкпояси бериб келди. Бу чакана ютуқ эмас.

Станция буғдойдан аввал экиш учун нўхат, ловия, гречиха, тариқ ва бошқа экинларни синаб кўряпти. Банд қилинган шудгор ҳамма ҳолларда ҳам ажойиб натижалар беряпти. Ўтган йили қўш эгатлаб экилган гречиха гектар бошига ўрта ҳисобда 18,9 центнер ҳосил берди. Кенг қаторлаб экилган тариқдан 16-17 центнер ҳосил олдик. Нўхат ҳам мўл ҳосил беряпти.

Буларнинг ҳаммаси буғдойдан аввал экиладиган экинларни оқилона суратда танлаб олиш, буғдой ҳосилини ошириш ва ялпи дон ҳосилини кўпайтириш учун аҳамиятлидир, деган хулоса чиқаришга имкон беради. Биз хўжаликдаги экинлар структурасининг учдан бир қисми буғдойдан аввал экиладиган маккажўхори, нўхат, тариқ, гречиха, мойли зиғир сингари экинлардан иборат бўлиши мақсадга мувофиқдир, ана шу экинлардан кейин қаторасига кўпи билан икки йил буғдой экиш керак, деб ҳисоблаймиз. Бунда маккажўхорини квадрат-уялаб, тариқ, гречихани қўш эгатлаб, кенг қаторлаб экиш жуда муҳимдир, бу усуллар экинларни механизмлар билан ишлаш, далани бегона ўтлардан тозалаш имконини беради.

Шундан сўнг Қорабалиқ тажриба станциясининг старший илмий ходими Л. В. Пименова сўзга чиқиб, бундай дейди:

— Мана 27 йилдан бери, яъни станция ташкил қилинган дастлабки кундан буён унинг далаларида ишлаб келяпман. Биз ҳозир баҳори буғдойнинг янги навларини яратиш билан шуғулланяпмиз. Станцияда «кустанайская-14» ва «жана қизил» навлари яратилди. Бу навлар Кустанай областидаги районлар шароитига мослаштирилган. Ривожланиб бораётган дон хўжалиги тобора янги-янги навларни, шу билан бирга, серҳосил навларгина эмас, балки донининг сифати яхши бўлган навларни талаб қилмоқда. Биз ишлаб чиқариш заказларини жуда яхшилаб бажаришга ҳаракат қиляпмиз. Селекциячилик соҳасидаги ишлар бир неча босқичда олиб бориляпти. Биз мураккаб гибридлаштириш йўли билан бошланғич ота-оналик формаларининг энг яхши фазилатлари ҳар бир навда сақланиб қолишига интиляпмиз.

Мен 61 ёшга кирдим. Кўп йиллик ишим мобайнида маълум тажриба орттирдим-у, лекин шу тажрибамни баъзан кимга ўргатишимни билмайман, селекциячиларнинг ишларини давом эттирувчи шогирдлар бўлиши керак, чунки уларнинг янги нав устида олиб бораётган ишлари баъзан ўн йиллаб давом этади. Бир селекциячи тамомлай олмаган ишни унинг шогирди охирига етказади. Лекин ўринбосарлар ўсиб бориши ва кекса, тажрибали селекциячилар билан биргаликда ишлаши лозим. Ҳар бир селекциячининг ёрдамчилари, шогирдлари бўлсин, деган истакни баён қилмоқчиман.

— Ҳозиргина сиз кўрган буғдойзорнинг ўрнида илгари чалов ўсиб ётар эди, — дейди Комсомол ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи П. А. Гришченко. — Лекин мана шу ўлкага серғайрат, серҳаракат кишилар келишиб, унинг қиёфасини ўз меҳнатлари билан ўзгартириб юбордилар. Қўриқ ерларда яхши совхозлар кўп, бундай совхозлар бизнинг бошқармамизда ҳам бор. Биз энг яхши хўжаликлар тажрибасини ёйиш устида иш олиб боряпмиз, ишлаб чиқаришни илмий асосда бошқаряпмиз.

Бошқармамиздаги хўжаликлар Қорабалиқ тажриба станциясидан катта ёрдам олиб турибди. Жумладан, станция ходимлари шу йил кўкламда вужудга келган конкрет шароитда, дала ишларини қандай олиб борса, бегона ўтлар билан қандай қилиб курашса яхшироқ бўлажаги ҳақида хўжаликларнинг мутахассисларига маслаҳат беришди.

— Кўкламги дала ишларини, — деб сўзини давом эттиради П. А. Гришченко, — биз қуйидаги тартибда ўтказдик: намнинг устини ёпдик, кейин тупроқни юмшатдик, (бегона ўтларни атайлаб кўкартириб олдик), кейин орқасидан узилишга йўл қўймай, экинни экиб, молаладик. Уруғ қийғос, бир текис униб чиқди, экинларнинг бир қисмини гербицидлар билан дориладик. Ҳозир ана шу майдонларда бегона ўт йўқ. 180 минг гектар ердаги буғдойнинг ҳаммаси жуда яхши аҳволда.

Никита Сергеевич Хрушчев бир гектар ерни гербицидлар билан дорилаш неча пулга тушди, деб сўрайди.

П. А. Гришченко бунга жавобан бир гектар ерни чанглаш қиммати 2 сўм бўлиб, ана шу бир гектар майдон ҳосилга 3-4 центнер ҳосил қўшмоқда ёки 9-12 сўм даромад келтирмоқда, дейди. Бунинг фойдаси очиқ кўриниб турибди.

Ҳозир биз хўжаликларимизда буғдойнинг «кустанайская-14» ва «народная» деган истиқболли навларини жорий қиляпмиз. Бу ишда ҳам тажриба станцияси бизга кўмаклашиб, совхозларни ана шу навларнинг уруғлари билан таъминлаяпти.

Ленин номли совхоз директори Н. Г. Хван сўзга чиқади. Бу совхоз қўриқ ерларда ғоят машҳур хўжаликдир. Унинг меҳнаткашлари муттасил ҳосил олиб келмоқдалар.

— 1959 йилда, — дейди ўртоқ Хван, — коллективимиз ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 17,9 центнер, 1960 йилда 12,7 центнер, 1961 йилда 9,7 центнер, 1962 йилда 12,8 центнер ва қурғоқчилик бўлган 1963 йилда 8,8 центнер ҳосил олди. Беш йил ичидаги ўртача ҳосил гектар бошига 12,4 центнер бўлди. Бу деҳқончилик маданиятини ошириш учун кунт билан курашаётганлигимизнинг натижасидир. Бизда буғдойнинг ярмидан кўпи маккажўхори, нўхат, ловия сингари экинларнинг кетидан экилмоқда. Ҳайдаладиган ерларнинг 10-15 процентини шудгорлаб, дам бериб ҳам қўйяпмиз.

Совхозимиз мутахассислари баҳори буғдойнинг уч хил навини экиш керак, деб ҳисобламоқдалар. Бу йил 22,5 минг гектар ерга буғдой экдик. Шунинг 15 минг гектарига «саратовская-29», 7 минг гектарига «жана қизил» ва ҳозирча қарийб минг гектарига «кустанайская-14» нави экилди. Уч хил навни экаётганимиз ҳар йили барқарор ҳосил олишимизга имкон беради, чунки шу навларнинг учтасидан биттаси ҳар йилги шароитда энг кўп ҳосил бериши мумкин. Биз Л. В. Пименова яратган «жана қизил» навли буғдойдан алоҳида умидвор бўляпмиз. Бу буғдой июнь ойидаги жазирамага бардошли бўлиб, ҳалеганда ётиб қола бермайди.

— Ленин номли совхоз, — деб сўзини давом эттиради ўртоқ Хван, — рентабелли хўжаликдир. Биз сўнгги йилларда қуйидагича фойда олдик: 1959 йилда — 350 минг сўм, 1960 йилда — 354 минг сўм, 1961 йилда 406 минг сўм, 1962 йилда 565 минг ва 1963 йилда 100 минг сўм. Совхоз сўнгги беш йил ичида ҳаммаси бўлиб 1.775 минг сўм фойда келтирди.

Совхоз коллективи дон етиштиришни кўпайтириш билан бир қаторда, мамлакатга йил сайин кўпроқ гўшт ва сут бериш учун курашмоқда.

Бизнинг ҳали фойдаланилмаётган резервларимиз кўп. Қўриқ ерликлар ана шу резервларни тезроқ ишга солиб, Ватанни янги ютуқлар билан хурсанд қилиш учун ҳамма чораларни кўрадилар.

— Жуда соз! Сизни табриклаймиз, — дейди Н. С. Хрушчев.

Федоров ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи В. М. Голубенко ўз нутқида қуйидагиларни айтди:

— Федоров бошқармасининг меҳнаткашлари ўтган йили давлатдан қарздор бўлиб қолдилар. Бу йил ана шу қарзимизни ортиғи билан қайтарамиз. Қўриқ ерликлар мўл ҳосил етиштирдилар. Кўпчилик хўжаликларда ҳар гектаридан камида 15 центнер дон йиғиштириб олинади. Ватан бизнинг ишлаб чиқариш бошқармамиздан 25 миллион пуд дон олади.

Бу ерда Қорабалиқ тажриба станцияси фаолиятининг яхши натижалари ҳақида гапирилди. Шуни айтиб ўтмоқчиманки, станция коллективи, унинг директори ўртоқ Савостин, селекциячи ўртоқ Пименова ва станциянинг бошқа илмий ходимлари ишлаб чиқариш билан алоқа боғлашган. Улар агротехниканинг янги усулларини, энг серҳосил навларини жорий қилишда деҳқонларга ёрдам беришяпти. Олимлар — ишлаб чиқаришни интенсивлаш учун курашда бизнинг энг яхши кўмакдошларимиздир.

Шундай масалага ҳам тўхталиб ўтмоқчиман. Қўриқ ерлардаги совхозларнинг бўлимлари катта. Шу бўлимларнинг олти-етти минг гектардан ва бундан ҳам ортиқроқ ери, кўплаб техникаси бор. Ҳар бир бўлимда ўнлаб, баъзиларида юзлаб ишчилар меҳнат қилмоқда. Шундай коллективга малакали мутахассис, моҳир ташкилотчи бош бўлиб туриши керак. Бизнингча, қўриқ ердаги совхоз бўлим бошқарувчисига хўжаликнинг бош мутахассиси билан баб-баравар ҳақ тўлаш лозим.

Н. С. Хрушчев. Бу муҳим масала. Мен шу масалани ўрганиб кўриш ҳақида топшириқ бераман.

В. М. Голубенко. Қўриқ ерлардаги меҳнаткашлар мўл ҳосилга қувониш билан бирга, ҳозир бутун ғаллани ўз вақтида йиғиштириб олиш, бирон центнер ҳам доннинг нобуд бўлишига йўл қўймаслик ғамини емоқдалар. Механизаторлар, мутахассислар, партия ташкилотларининг бутун куч-қуввати ўрим-йиғимга тайёргарликни тугаллаб, шу ишни муваффақиятли ўтказишга қаратилган.

«Пешковский» совхозининг директори В. С. Богданов хўжаликдаги меҳнаткашларнинг ишлари тўғрисида қуйидагиларни ҳикоя қилади:

— Бизнинг йирик хўжалигимизда 50 минг гектар ҳайдаладиган ер бўлиб, шундан 34 минг гектарига дон экинлари, шу жумладан 29 минг гектарига буғдой экилган. Ҳатто, ўтган йилдаги сингари камдан-кам учрайдиган қурғоқчилик шароитида ҳам ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 7,6 центнер ғалла олдик. Бинобарин, ғаллачилик хўжалиги рентабелли бўлиб чиқди. Аммо, бир центнер дон 4 сўм 54 тийинга тушди. Бундай натижалардан кўнглимиз тўлмаслиги турган гап эди.

Дон ва бошқа экинлардан мўл ҳосил олиш учун бу йил совхоз коллективи кўпгина куч-ғайрат сарфлади. Ғаллакорлар қўриқ ерларни ўзлаштириш даврида анча тажриба орттириб қолдилар. Биз далаларда тартиб ўрнатдик, деҳқончилик маданиятини оширдик.

Давлат бизнинг совхозни техника билан яхшилаб таъминлаб қўйганлиги асосий ишларни агротехника жиҳатидан энг яхши муддатларда ўтказиш имконини берди. Ғаллакорлар бу йил ерга 9 минг тонна компост солиб, 19 минг гектар ердаги ғаллазорнинг ўтини гербицидлар ёрдами билан йўқотдилар.

Энди ҳосил тўғрисида ҳам дангал гапириш мумкин. Сиз, Никита Сергеевич, кўпгина далаларимизни кўрдингиз. Ҳар гектар ердан ўрта ҳисобда камида 20 центнер дон йиғиштириб оламиз, деб ўйлаб турибман. Илгари давлатга 2.600 минг пуд дон топширишни планлаштирган бўлсак, эндиликда мамлакат омборларига 3 миллион пуд дон тўкиш имкониятига эгамиз. Бу йил ҳар центнер доннинг таннархи 2 сўм бўлади.

Никита Сергеевич, буғдойимиз намуналарини қўриқ ерликлардан совға қилиб топширишимга рухсат берсангиз.

Шундан сўнг, ҳозир бўлган кишилар томонидан қизғин кутиб олинган ўртоқ Н. С. Хрушчев нутқ сўзлади.

ЭНГ ЯХШИ ХЎЖАЛИКЛАРДАН НАМУНА ОЛИБ, ЎРГАНАЙЛИК

ЎРТОҚ Н. С. ХРУШЧЕВНИНГ 1964 ЙИЛ 12 АВГУСТДА СЎЗЛАГАН НУТҚИ

Қадрдон ўртоқлар!

Қўриқ ерларни ўзлаштиришдаги муваффақиятлари учун Кустанай областидаги совхозларнинг ишчиларига, қишлоқ хўжалик мутахассисларига, ишлаб чиқариш бошқармаларига, партия, совет, комсомол ташкилотларининг ходимларига ташаккур айтишга рухсат бергайсиз. Халқимиз қўриқ ерларнинг ўзлаштирилишига меҳнатдаги зўр шижоаткорлик, деб ҳаққоний баҳо берди. Самимий кўнгил билан қўриқ ерларга келган ҳар бир киши бунга ишонч ҳосил қилмоқда. Қўриқ ерлар давлат шу ерларни ўзлаштиришга сарфлаган маблағларни аллақачонлар қоплади. Қўриқ ерликлар бу йил давлат ихтиёридаги дон, гўшт, сут ва бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг ресурсларини кўпайтиришга янгидан жуда катта ҳисса қўшмоқдалар.

Бугун мен Қорабалиқ тажриба станцияси, «Пешковский», «Костряковский», «Станционний» ва бошқа совхозларнинг далаларини айландим, далаларда нақадар мўл ҳосил етилиб келаётганини кўрдим. Бу йил ғоят катта майдонларнинг ҳар гектаридан 20-25-30 центнер буғдой йиғиштириб оламиз, деб совхозларнинг директорлари берган ахборотлар мени ниҳоятда мамнун қилди. Менга «саратовская-29» навли буғдойни кўрсатишди, мутахассисларнинг айтишларича, бу буғдой ҳар гектаридан 40-42 центнер дон беради. Ҳосилнинг шундай бўлишига об-ҳаво шароитининг қулай келиб қолганлигигина сабабчи эмас. Бу ҳосил, аввало, деҳқончилик маданияти ошганлигининг натижасидир. Энг юқори ҳосил бериш нишонасини кўрсатиб турган далаларга одатда баҳори буғдойнинг энг яхши навлари экилган бўлиб, бўзтиканни ва бошқа бегона ўтларни йўқотиш учун гербицидлар билан дориланган.

Агар ўз мажбуриятларингизни бажариб, давлатга 1 миллиард пуд дон берсангиз, бу — қўриқ ерликларнинг ва бутун совет халқининг меҳнатдаги зўр ғалабаси бўлади. Сизлар ўшанда давлатимизнинг моддий ресурсларини яхшигина мустаҳкамлаган бўласизлар. Мажбуриятларнинг бажарилишига эса мен суҳбатлашган ўртоқлардан ҳеч бири шубҳаланаётгани йўқ. Бундан ташқари, ҳосилнинг кўриниши ҳам Қозоғистоннинг бир миллиард пуд ғалласидан умидвор бўлаверинглар, деб турибди.

Бугун Кустанай областида кўрган нарсаларимнинг ҳаммаси менга маъқул бўлди. Ғоят катта массивлардаги ажойиб буғдой билан бирга жуда яхши тариқни, яхшигина гречихани, маккажўхорини, картошкани ва бошқа қишлоқ хўжалик экинларини кўрдим.

Энди деҳқончилик маданияти тўғрисида бир-икки оғиз сўз айтишни истайман. Бизда деҳқончилик маданияти тўғрисида кўпинча умумий тарзда гапирадилар, деҳқончилик маданиятини яхшилаш ва юксалтиришга даъват этадилар ва ҳоказо. Аммо шуни эсда тутиш кераккки, деҳқончилик маданияти мамлакатнинг ҳар бир зонасига мувофиқ суратда татбиқ этиладиган конкрет тушунчадир. Сизнинг зонангиз шароитида юксак деҳқончилик маданиятига эришиш нима дегани? Бунинг маъноси шуки, қишлоқ хўжалик экинларининг энг яхши навларига эга бўлиш керак, бунинг учун эса уруғчиликни моҳирлик билан ташкил этиш ва уруғларни тез кўпайтириш лозим, токи ҳар бир хўжалик бу уруғлар билан таъминланган бўлсин. Далаларни ёввойи ўтлардан тоза ҳолда сақлаш имконини берадиган тупроқни ишлаш системасини вужудга келтириш лозим. Сизнинг шароитингизда деҳқончиликнинг юксак маданияти тупроқдаги намни кўпайтириш учун кураш олиб боришни кўзда тутади. Бунинг учун тупроқни ишлаш машиналари системасини яратиш ва чопиқ қилинадиган экинларни экиш керак. Чопиқ қилинадиган қандай экинларни экиш кераклигини эса ҳар бир хўжаликнинг шароитига қараб ҳал этиш лозим. Минерал ўғитлардан самарали фойдаланиш, суғориш ишларини ривожлантириш учун маҳаллий имкониятлар ва шу сингарилардан фойдаланиш деҳқончилик маданияти билан боғланган.

Шуларнинг ҳаммаси тўғрисида партия Марказий Комитетининг бўлажак Пленумида гапирилади. Менинг фикримча, Қорабалиқ тажриба станцияси бутун Қўриқ ўлка каби, Кустанай области учун ҳам деҳқончиликнинг юксак маданияти намунаси бўла олади. Станция директори ўртоқ Владимир Григорьевич Савостин ва селекциячи ўртоқ Лидия Васильевна Пименова бугун далаларни, селекцион уруғлар экилган майдонларни менга кўрсатдилар. Тажриба станцияси ўз ишларини тор миқёсда олиб бормаётганлигини кўриш манзур бўлди. Бу станциянинг ҳайдаладиган 13 минг гектар ери бор. Станция навли уруғлар етиштирувчи энг йирик марказдир. Кези келганда шуни айтиш кераккки, ўртоқ Савостин тажриба станцияси ўзи етиштирган маҳсулотдан олган фойда ҳисобига ўзини тўла таъминлаб келаётганлигини менга маълум қилди. Фойда ҳисобига уй-жойлар, маданий-маиший бинолар қурилмоқда. Тажриба станцияси кейинги 8 йил мобайнида гектар бошига ўрта ҳисобда 15,1 центнер дон олиб келган, станция коллективи об-ҳаво шароити энг қулай келган йилларда эса гектар бошига 25 центнер ва бундан ҳам кўпроқ дон йиғиштириб олмоқда. Бу — илмий тадқиқот муассасалари учун яхши ўрнакдир.

Станция шу вақтгача далага минерал ўғитлар чиқариб солиш имкониятига эга бўлмаганлигини эътиборга олганда, бундай муваффақиятларнинг қўлга киритилишини таъминлаётган нарса нимадан иборат? Бу ерда асосан деҳқончилик маданияти ҳисобига мўл ҳосил етиштириб олмоқдалар. Ҳар бир майдонга энг яхши навли уруғлар экилади. Буғдой ўзидан олдин экилган маккажўхори, нўхат, гречиха, тариқ каби энг қимматли экинлар йиғиштириб олинган ерларга кенг қаторлаб экилади. Дала ишлари мазкур зона учун энг яхши деб ҳисобланган муддатларда ўтказилади.

Совхозлар ҳам ишлаб чиқаришни шу тариқа муваффақиятли ташкил эта оладиларми? Менинг фикримча, агар деҳқончилик маданияти тўғрисидаги умумий гаплар ўрнига, уруғчилик, тупроқни ишлаш масалаларини оқилона ҳал этсалар, буғдой ва бошқа экинларни экиш учун, гербицидлар ёрдами билан, шунингдек агрономия усулларини қўлланиш йўли билан ёввойи ўтларга қарши курашиш учун энг қулай вақтларни яхши танлаб олаётган хўжаликларнинг тажрибасини ўргансалар, ишлаб чиқаришни шундай муваффақиятли ташкил эта оладилар.

Бу ерда Ленин номли совхознинг директори ўртоқ Н. Г. Хван сўзга чиқди. Ана шу ажойиб директор тўғрисида илгари ҳам менга сўзлаб берган эдилар. Аммо бугун мен унинг нутқини эшитиш, ишлаб чиқаришни нақадар чуқур билганлигини ва тажриба станциясида вужудга келаётган янгиликларнинг ҳаммасини ўз хўжалигида нақадар зўр ғайрат билан татбиқ этаётганлигини ҳис этиш имкониятига эга бўлдим.

Бу ерда қўриқчи мутахассислар улкангизнинг тупроғи, аввало, фосфорли ўғитларга муҳтож эканлигини айтдилар. Сизлар келтирган маълумотлардан шу нарса кўриниб турибдики, экиш билан бир вақтда қаторларга солинган донадор суперфосфатнинг ҳар центнери ҳосилни гектар бошига бир ярим-икки центнер оширади. Менинг фикримча, қўриқ ерлардаги совхозларнинг фосфорли ўғитларга бўлган минимал талабларини қондирмоқ учун имконият қидириб топиш керак.

Биз яқин бир-икки йил ичида давлат ресурсларидан қўриқ ерларга зарур миқдорда минерал ўғитлар беролмасак керак. Бирор маҳаллий резервларни қидириб топиб бўлмасмикин, шу тўғрида ўйлаб кўрингиз. Сизнинг Қозоғистонингизда фосфорит манбалари жуда кўп. Улардан концентрлашган ўғитлар олмоқ учун кўп миқдордаги рудани қайта ишлаш керак, химия корхоналарининг бутун бир комплекси керак. Ҳозирги вақтда мамлакатимиз бу вазифани ҳал этмоқда. Қозоғистонда фосфорли ўғитлар ишлаб чиқариш кенг кўламларда ташкил этилади. Аммо химия корхоналарини қуриш учун муайян фурсат талаб этилади.

Сизда фосфорли ўғитларни оддийроқ усулда ишлаб чиқаришнинг иложи йўқми? Мен Челябинск областига борганимда, челябинскликлар мароқли бир иш тўғрисида менга сўзлаб бердилар. Область территориясида фосфорит манбалари бор, фосфоритларни қазиб чиқарадилар, қуритадилар, майдалайдилар. Ҳозирги вақтда цемент ишлаб чиқариш учун фойдаланилмаётган кичкина цемент заводлари бу иш билан шуғулланмоқдалар. Челябинскликлар шу усулда тайёрланган фосфорли ўғитлар экинларнинг ривожига яхши таъсир кўрсатади, ҳосилга ҳосил қўшади, деб айтмоқдалар. Эҳтимол, сизлар ҳам вақтинча шу йўлдан боришингиз керак бўлур. Саноат етарли миқдорда фосфорли ўғитлар ишлаб чиқара бошлаганидан кейин қўриқ районларнинг эҳтиёжларини ҳам тўла равишда қондириш мумкин бўлади.

Ўртоқ Хваннинг совхозда уруғчилик ишларининг қўйилиши тўғрисидаги гаплари менга манзур бўлди. У, совхоз буғдойнинг бир неча навини — эрта пишар ва кеч пишар, қаттиқ ва юмшоқ навларини экаётганлигини айтиб берди. Бу эса ҳар йили бир хил навларнинг инжиқлиги орқасида олинадиган кам ҳосилни бошқа навлардан яхши ҳосил олиш ҳисобига қоплаш имконини беради. Ўртоқ Хван айтиб берган тажриба жиддий эътиборга сазовордир. Агар совхоз турли навларни экадиган бўлса, ҳосил ўрим-йиғимини ғалланинг пишиб етилишига қараб яхшироқ уюштириш ва нобудгарчиликка йўл қўймаслик имконига эга бўлади.

Тажриба станциясининг далаларини кўздан кечирганингизда бунга ишонч ҳосил қилиш қийин эмас. Буғдойнинг бир хил навлари пишиб етилган ва икки-уч кундан кейин уларни йиғиштириб олиш мумкин, бошқа навлари эса думбул бўлиб турибди ва уларни ўн кундан кейин йиғиштириб олишга киришсалар керак.

(Охири учинчи бетда).

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ · 2

15 АВГУСТ 1964 ЙИЛ
№ 190 (12.844).

ЭНГ ЯХШИ ХЎЖАЛИКЛАРДАН НАМУНА ОЛИБ, ЎРГАНАЙЛИК

(Боши иккинчи бетда).

Овоз. Жуда тўғри гап. Турли навларни экадиган хўжаликнинг аҳволи ҳамиша яхши бўлади.

Н. С. Хрушчев. Сизнинг областингизда, афтидан, бутун Қўриқ ўлкада ҳам чопиқ қилинадиган экинлар майдонини кенгайтиришга тўғри келса керак. Ҳозирги вақтда сизда чопиқ қилинадиган битта экин — маккажўхори экилмоқда. Хўжаликларнинг раҳбарлари бизда чопиқ қилинадиган экинлардан бир нечасигина экилмоқда, деб нолидилар. Менинг фикримча, сизда чопиқ қилинадиган экинларнинг хилларини кўпайтириш имконияти бор. Мен совхоз директорлари ва мутахассисларидан гречихани кенг қўш қаторлаб экиш тўғрисида ўйлаб кўришни илтимос қилар эдим. Атроф-теваракдаги совхозларнинг тупроқ шароитлари ва ёғингарчилик миқдори тажриба станциясидаги билан тахминан бир хилдир. Тажриба станцияси эса гречихани кенг қаторлаб экмоқда ва мўл ҳосил олмоқда. Ўртоқ Савостин бу ерда келтирган рақамларни эшитиб билдингиз. Об-ҳаво шароити қулай келган йилларда станция далаларида гектар бошига 18-20 центнердан, об-ҳаво шароити ноқулайроқ келган йилларда эса 10-12 центнердан гречиха олинмоқда.

Гречихани ёқлаб агитация қилаётганимнинг боиси нима? Биринчидан, гречиха иқтисодий жиҳатдан фойдали экин бўлиб, унинг учун бошқа кўп экинлардан кўра кўпроқ пул тўланади. Давлат бир центнер буғдой учун сизга 4 сўм 50 тийин, бир центнер гречиха учун эса 27 сўм тўлайди. Агар гектар бошига 18 центнердан гречиха олинадиган бўлса (тажриба станцияси бунга ҳозирданоқ эришган), бу экиндан қанча даромад олинишини ҳисоблаб кўринг. Иккинчидан, гречиха жуда яхши озиқ-овқат экинидир. Гречиха мамлакатнинг кўп районларидаги аҳоли яхши кўрган таомдир. Руслар, шунингдек украинлар ҳам гуручдан кўра гречихани афзал кўрадилар, бошқа кишилар гречихани унча севмай, гуручни ундан афзал кўришлари мумкин. Ўртоқ Хван мийиғида кулаётганлигини кўриб турибман, афтидан, у ҳам гуручни гречихадан афзал кўрса керак. Майли, бир хил одамлар учун гречиха етиштирилсин, бошқалар учун эса шоли етиштирилсин.

Аммо, қўриқ ерларда шоли ҳали етиштирилмай, гречиха жуда яхши ҳосил бераётган экан, ана шу экинни кўпроқ етиштириш тўғрисида ўйлаб кўришни илтимос қилар эдим. Мен кўпдан буён гречихани кенг қаторлаб экиш тарафдориман. Кенг қаторлаб экиш уни 2-3 марта ишлаш имконини беради, баъзан эса бир марта ишлов бериш билан ҳам чекланиш мумкин. Гречиха сершох экиндир. Унинг қаторлари бир-бирига тез туташиб кетади ва ўсимлик ёввойи ўтларнинг тарқалишига йўл қўймайди. Гречиха июль ойида ёғадиган ёмғирлардан жуда катта наф кўради, деб менга айтдилар. Сизда одатда июль ойида ёмғир ёғади. Бинобарин, гречихадан яхши ҳосил етиштириш учун қулай шарт-шароит вужудга келтириладп.

Авваллари Чернигов, Сумск областлари ва Украинанинг бошқа баъзи областлари гречиха етиштириладиган энг қулай районлар деб ҳисобланар эди. Аммо бу районларда гектар бошига 7-8 центнердан гречиха олмоқдалар, мабодо 9-12 центнердан олинганида буни яхши ҳосил деб ҳисоблайдилар. Айрим колхозларгина гектар бошига 20 центнер ва бундан ҳам кўпроқ ҳосил олмоқдалар. Бу ерда айтиб ўтганларидек, сизда гречихадан йил сайин муттасил барқарор ҳосил—гектар бошига 15-18 центнер ва бундан ҳам кўпроқ ҳосил олинмоқда. Ўртоқ Савостин, бу йил тажриба станциясида гречихадан қанча ҳосил олинади?

В. Г. Савостин. Гектар бошига камида 18 центнердан ҳосил олишимиз мумкин, деб ўйлайман.

Н. С. Хрушчев. Қандай имкониятларингиз борлигини кўриб турибсиз. Ҳозир гречиха ҳосилини белгилаб бериш, албатта, қийин. Баъзан гречиха баланд, қалин ўсиб гуллаётганлигини кўрганингда ҳосил мўл бўлади, деб ўйлайсан, киши. Лекин бир неча кун об-ҳаво шароити ноқулай келиши билан ҳосил ҳам пасайиб кетади. Дуруст, сизда гречиха ҳосили бошқа районлардагига нисбатан анча барқарордир ва афтидан, ҳосилот тўғрисида ҳозир қилинаётган фаразлар хато бўлмаса керак.

Сизнинг ерларингизда ажойиб тариқ ўсмоқда. Менга бир далани кўрсатдилар. Маҳаллий мутахассисларнинг фикрича, бу далада гектар бошига 40-42 центнердан тариқ олинади. Тажриба станциясида етиштирилаётган тариқ менга жуда манзур бўлди. У ерда тариқ лентасимон кенг қаторлаб экилган. Кенг қаторлаб экиб, албатта, икки-уч марта ишлов берилганидагина тариқдан барқарор ҳосил олиш мумкин. Далалар ёввойи ўтлардан тозаланган ва совхозларнинг ходимлари тариқ етиштириш тажрибасини орттирганларида, эҳтимол, баъзи бировлар ёппасига экиш усулига ўтадилар. Илғор хўжаликларда ёппасига экилган тариқ анча юқори ҳосил беради. Ҳозирги вақтда бизда тариқ майдонларидаги ёввойи ўтларга қарши курашиш учун гербицидлар бор. Бу эса ана шу экинни янада самаралироқ етиштиришга ёрдам беради.

Энди дам бериб қўйилган шудгор ва банд қилиб қўйилган шудгор масаласига ўтайлик. Менга бу тўғрида мамлакатнинг бошқа районлари қишлоқ хўжалик ходимлари билан қилган суҳбатларимда гапиришга тўғри келган эди. Бу—қўриқ ерлар учун энг муҳим масаладир. Мен дам бериб қўйилган шудгорга ҳеч қачон қарши чиққан эмасман ва агар бу усулни қўлланиш иқтисодий жиҳатдан яхши натижа берадиган бўлса, унга қарши чиқмайман. Сизнинг шароитингизда ерни ёввойи ўтлардан тозалаш учун маълум миқдорда шудгор қилиш керак бўлиб қолса керак, аммо бунда ҳам хўжаликнинг қанча дон олишини ҳисоблаб чиқиш керак. Бу ерда ўртоқ Хван гапирди. Ҳаммамиз унинг гапларини зўр эътибор билан тингладик. Унинг раҳбарлигидаги хўжалик Қўриқ ўлкадаги барча совхозларга ўрнак кўрсатмоқда. Об-ҳаво шароити жуда ноқулай келган 1963 йилда ҳам совхоз гектаридан 9 центнердан буғдой олди.

Аммо ўртоқ Хваннинг бир гапига қўшилиб бўлмайди. У айтадики, ернинг муайян бир қисмига дам бериш учун, унинг таъбирича, бир оз ремонт қилиш учун шудгорга ажратиб қўйиш керак.

Ерга дам бериш нима дегани? Авваллари деҳқон уч далага эга эди, бу далаларнинг бирига кузги экинлар, иккинчисига лалмикор экинлар экилар, учинчиси бўш қолдирилар эди. Ана шу бўш қолдирилган ер «дам олар эди», аслида эса бу ердан деҳқоннинг чорва молларини боқиш учун яйлов сифатида фойдаланилар эди.

Колхоз ва совхозларимизнинг ерлари шундай «ремонт»ни кутмоқда. Биз тупроқнинг маҳсулдорлигини тиклаш тўғрисида гап олиб боришимиз керак. Ҳозирги замон фани тупроқда қандай озиқлантирувчи моддалар етарли миқдорда борлигини, ўсимликка қандай моддалар етишмаётганлигини аниқ белгилаш имконини беради. Шундай маълумотларга эга бўлган ҳолда, ўсимликка етишмаётган озиқлантирувчи моддаларни тупроққа солиш мумкин.

Ўртоқ Хван, бу гап сизнинг хўжалигингизда дам бериб қўйилган шудгор 10 процентни ташкил этишига эътироз билдираётганлигимни кўрсатмайди. Агар, сиз ҳатто дам бериб қўйилган шудгор 15 процентни ташкил этиши керак, деганингизда ҳам бунга эътироз билдирмайман, сизнинг хўжалигингиз дон бўйича доим ишончли вексель бераётгани учун ҳам бунга эътироз билдирмайман.

Шу нарсани яна такрорлашни истайманки, дам бериб қўйилган шудгор ва банд қилиб қўйилган шудгор масаласини ҳал этганда уларнинг иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ бўлишини асос қилиб олиш керак. Бунда қандайдир сеҳргарлик бўлиши мумкин эмас. Қўлингизга қалам олиб, қайси бири фойдали ва қайси бири бефойда эканлигини ҳисоблаб чиқингиз. Дам бериб қўйилган шудгор иқтисодий жиҳатдан фойдали бўлса, кўпроқ дон берадиган бўлса, ана шундай шудгор ўтказингиз. Дам бериб қўйилган шудгор иқтисодий жиҳатдан самарасиз бўлса, агар камроқ дон берадиган бўлса, у ҳолда банд қилиб қўйилган шудгорга ўтиш керак.

Лекин айни маҳалда бирон системага иқтисодий жиҳатдан баҳо беришга тўғри муносабатда бўлиш йўлини топмоқ керак. Менга дам бериб қўйилган шудгор ҳосили фалон йили кузги шудгор ҳосилига нисбатан юқори бўлди, дейишларингиз мумкин. Бироқ, шунинг ўзи дам бериб қўйилган шудгорнинг афзалликларини ҳали исботлай олмайди. Гап шундаки, дам бериб қўйилган шудгордан икки йилда бир марта ҳосил оласизлар, кузги шудгордан эса хўжалик айни замонда икки ҳосил йиғиштириб олади. Демак, дам бериб қўйилган шудгорда етиштирилган бир галги ҳосилни кузги шудгордан олинган икки галги ҳосил билан таққослаб кўрмоқ керак. Иш мана шунда. Борди-ю, дам бериб қўйилган шудгорга экилган дон ҳосили кузги шудгорда етиштирилган икки галги ҳосилнинг жами миқдоридан ошиб кетса, ана шунда дам бериб қўйилган шудгорнинг афзалликлари яққол исботланган бўлади.

Ҳозирча бундай маълумотларни ҳеч ким айтиб бера олганича йўқ. Аксинча, бу ерда банд қилинган шудгорга буғдой экишнинг фойдали эканлигини исботловчи рақамлар тилга олинди. Ўртоқ Савостин дам бериб қўйилган шудгорга экилган буғдойнинг ҳар гектари 23 центнер озуқа бирлиги берганлигини айтди. Банд қилиб қўйилган шудгордаги буғдойнинг (маккажўхори билан буғдойнинг) ҳар гектари 58 центнер озуқа бирлиги берибди. Совхозларнинг директорлари ҳам худди шунга ўхшаш ҳисоб-китобларни тилга олишди.

Бирон системани жорий қилиш — мураккаб ва қийин масала бўлиб, бу ўринда маъмурий методлар билан иш кўриш ярамайди. Одамларни ишонтириш керак. Одамни эса конкрет рақамлар, фактлар, иқтисодий ҳисоб-китоблар билан ишонтириш осонроқдир. Конкрет шароитлар билан ҳисоблашмаётган, иқтисодий кўрсаткичларга эътибор бермай, ўз обрўсининг кучи билан муайян системани зўрлаб қабул қилдиришга уринаётган кишиларнинг майлига юриш ярамайди.

Деҳқончиликдаги ўт-далали системанинг сабоқларини эсдан чиқармаслик керак. Худди шу система иқтисодий жиҳатдан ҳеч қандай асослар бўлмагани ҳолда жорий қилингани учун ҳам қишлоқ хўжалигига катта зарар етказилди. Вильямс қишлоқ хўжалик ходимларининг миясини гангитиб қўйди. Биз унинг системасига қасамёд қилиб, Қора денгиздан тортиб Тинч океанга қадар ғоят катта майдонларда ўт-далали системани мажбуран жорий қилдирдик. Бунинг оқибати нима бўлди? Бизда гўё деҳқончиликнинг назарий жиҳатдан асослаб берилган системаси бор эди-ю, лекин ғалладан дарак йўқ эди, баъзи районларда ҳайдаладиган ҳамма ерларнинг 50 процентгача бўлган қисмини ҳар гектаридан 10-12 центнер хашак ҳосили берадиган ўтлар банд қилиб ётар эди. Партия ўт-далали системани ҳаққоний равишда танқид қилди. Лекин бундан зарур хулосаларни чиқариб олмоқ керак. Иқтисодий мулоҳазаларга амал қилиш лозим. Деҳқончилик системасининг ўзи одамларни боқа олмайди. Деҳқончилик системаси энг кўп миқдорда дон олишга ёрдам бермоғи керак. Мана шу сабабдан мен халққа кўпроқ маҳсулот берадиган системанинг тарафдориман.

Дам бериб қўйиладиган шудгорлар билан банд қилиб қўйиладиган шудгорлар тўғрисидаги масалани ҳал қилишга ҳам ана шундай муносабатда бўлиш лозим. Эндиликда сизлар хийла бой тажриба орттирдингиз. Совхозларнинг қўриқ ерларда хўжаликни тебратиб келаётганига ўн йил бўлиб қоляпти. Сизларда яхшигина ташкилотчи ва мутахассис кадрлар ўсиб етишди, ажойиб олимлар бор, уларнинг сўзларини бугун эшитдик. Шу сабабдан мазкур масалани ўзларингиз тўғри ҳал қила оласиз.

Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш масалалари хусусида КПСС Марказий Комитети Президиумига ёзган хатим билан ҳойнаҳой танишгандирсизлар. Шу тўғрида ўйлаб кўришларингни илтимос қилар эдим. Энг керакли қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етиштириш билан шуғулланувчи иттифоқ-республика бошқармалари тузиш йўлидан боришимизга тўғри келадиганга ўхшайди. Бизда дон, гўшт, сут ва бошқа маҳсулотлар етиштириш учун жавоб берадиган, бутун илмий иш билан ишлаб чиқариш ишини бирлаштириб тура оладиган одамлар йўқ. Энди бу аҳволнинг давом этишига йўл қўйиб бўлмайди.

Илгари бизда хўжаликка раҳбарлик қилиш экишни, ўрим-йиғимни, уруғ жамғаришни ва шу каби ишларни қачон бошлаш кераклиги ҳақида йўл-йўриқлар беришдан иборат бўлиб келар эди. Энди давр ўзгарди. Ҳозирги қишлоқ хўжалиги раҳбарлардан умумий тарздаги йўл-йўриқлар бериб туришни талаб қилмайди. Ҳозирги шароитда ишлаб чиқаришга раҳбарлик қилиш — аввало, колхоз ва совхозларни қишлоқ хўжалик экинларининг энг яхши навлари билан таъминлаб қўйиш, наслчилик ишини, селекциячилик ишини яхши йўлга қўйиш, қишлоқ хўжалик техникасини эгаллаб олишда одамларга ёрдам бериш, уларга техникани, жуда оз меҳнат сарфлаб, энг кўп миқдорда маҳсулот олиш имконини берувчи янги ишлаб чиқариш технологиясини ўргатиш демакдир.

Ҳозир шу масалалар тўғрисида чуқурроқ гапириш имкониятига эга эмасман. Ҳозир биз Марказий Комитет Пленумига ҳозирлик кўряпмиз ва ўз таклифларимизни Пленумда айтамиз, шу таклифларни сизлар билан биргаликда муҳокама қиламиз, зарур қарорларни ишлаб чиқамиз ва қабул этамиз. Бу масаланинг етилиб қолганлигига ҳаммаларингиз ишонч ҳосил қилдингиз, деган фикрдаман. Бундан буён ишлаб чиқаришни ихтисослаштирмай туриб, олға бориб бўлмайди. Ҳозир қишлоқ хўжалигини умумий тарзда билиш кифоя қилмайди, ҳар бир экинни, уни етиштириш технологиясини билиш, ишлаб чиқаришни замонавий асосда ташкил этишнинг уддасидан чиқиш керак.

Яқинда мен Америкадаги бир фирманинг раҳбари жаноб Финлини қабул қилдим. У, масалан, йирик фермаларда чўчқачиликни бошқариш борган сайин инженерлик ишига айланиб кетмоқда, деди. Унинг гапига қараганда, ишлаб чиқаришдаги ҳамма процесслар тўла механизациялаштирилган битта фабрикада йилига 250 минг чўчқани 100 килограммга етказиб семиртириб олиш мумкин экан. Аралаш ем тайёрловчи корхона билан кушхонасини ҳам қўшганда, бундай фабрикага 126 киши хизмат қилиши мумкин экан. Чўчқаларни бир килограмм семиртиришга 3,5 килограмм ем-хашак сарф бўлар экан. Ҳозирги қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ихтисослаштириш ана шундай фойда келтиради.

Англиянинг Москвада ташкил қилинган қишлоқ хўжалик виставкасида менга куркалар етиштирувчи йирик фабрикалар тўғрисида гапириб беришди. Бундай фабрикаларда ҳар килограмм курка гўштига тўрт килограмм ем, яъни дон сарф бўлади. Ўзларингиз биласизларки, куркалар маълум миқдорда бошқа хил озуқалар, жумладан, кўкат озуқа ҳам истеъмол қилади. Кўргазмада сўйганда 90 процент гўшт чиқадиган 26 килограммли куркалар намойиш қилинди.

Кубанда менга бизнинг ҳам 20-25 килограмм гўшт берадиган куркаларимиз бор, лекин ҳар килограмм гўштга анча кўп ем сарфланмоқда, дейишди. Хуллас, бу, ўйлаб кўрса ишласа арзийдиган нарса. Шу масалаларнинг ҳаммаси устида сизлар билан Марказий Комитет Пленумида фикрлашиб оламиз. Бугунги суҳбатимиз ҳам Пленумга тайёргарликдир.

Бу йил кўкракни кўтариб олясизлар. Ўтган йилги қурғоқчилик қўриқерликларнинг қаддини сал букиб қўйди. Лекин партия билан совет халқи қийинчиликларни енгишингларга, комил ишонч билан олға бориш учун куч-қувват тўплаб олишингларга ишонган эдилар. Ўтган йилги қурғоқчилик шароитида ҳам дурустгина ҳосил олган хўжаликларингиз бўлганлигини эшитиб хурсанд бўлдим. Ўртоқ Хван раҳбарлик қилаётган Ленин номли совхоз, ўрток Савостин раҳбарлик қилаётган тажриба станциянгиз ва бошқа хўжаликлар шулар жумласидандир. Бу тажрибани ўрганиш ҳам муҳим аҳамиятга эга. Бу борада ишлаб чиқариш бошқармалари, партия ташкилотлари, қишлоқ хўжалик мутахассислари иш олиб бормоқлари керак. Биз ҳамма колхоз ва совхозларни энг яхши хўжаликларга тенглашингиз, деб фақат даъват қила бермасдан, қўриқ ерлардаги илғор совхозлар намунаси асосида ишлаб чиқаришни ташкил этиш учун ҳар қайси хўжаликда зарур шарт-шароитлар вужудга келтиришимиз ҳам керак.

«Пешковский» совхозида ўзимиз кўрган қорамол, чўчқалар, қўйлар менга ёқди. Балиқчилар ажойиб карп балиқларини кўрсатишди. Қўриқ ерларда ҳар хил бойликлар кўп, бинобарин ана шу бойликлардан оқилона фойдаланиш лозим.

Областингизда чорвачиликни ташкил этиш соҳасида ҳозирдаёқ яхши мисоллар бор. Аммо, бу ҳамир учидан патир, холос. Биз наслчилик ишини яхши йўлга қўйиб юбормоғимиз керак. Бунинг учун эса аввало, чорва молларни сунъий қочириш усулини илмий асосларда ташкил этиш, бу ишни давлатнинг қўлига олиш лозим. Ҳозир бу иш масъулиятни лозим даражада сезмаган ҳолда кустарлик билан олиб борилмоқда. Амалда оқибати шундай бўлмоқдаки, бир қанча районлар ҳар юз сигирдан кўп деганда 75 та бузоқ олмоқда. Хўжаликни шу тахлитда бошқариш ақлга сиғадиган ишми? 25 та бузоқни қўлдан бой бериб қўйишнинг маъноси нима. Бунинг маъноси шуки, колхоз ва совхозлар гўшт ва сут етиштиришни кўпайтириш соҳасида ўзларини катта-катта имкониятлардан маҳрум қилиб қўймоқдалар.

Ҳар бир киши ўз ишини чуқур ўрганиб олиши, ўрганганда ҳам китобга қараб эмас, балки амалда, илғор кишиларнинг тажрибаси асосида, энг яхши хўжаликларнинг тажрибаси асосида ўрганиши керак. Ҳар биримиз ҳамма нарсани биламиз, деб ўйламанглар. Савостин, Хван, Пименова сингари ўртоқларнинг ҳузурига бориб, ана шу кишилардан ўрганинглар. Орқилиб юриш ярамайди. Ўрганиш ҳеч кимга уятли эмас. Лекин бугун ўрганиб олмасанг, ишлаб чиқаришни қандай қилиб яхшироқ ташкил этиш йўлини эртага билмай тураверасан.

Сизларга муваффақиятлар тилайман, ўртоқлар. Қилган меҳнатингизнинг натижаларини кўриб, бугун қувондим, қўриқ ерликлар яхши ишлашибди. Қўриқ ерларни ўзлаштиргунга қадар Кустанай области энг рекорд қўйганида давлатга 23 миллион пуд дон топширгани эсимда. Ҳозир эса бу йил давлатга қўриқ ерлардан 270 миллион пуд дон сотамиз деб турибсизлар. Шу рақамни барала айтаётган бўлсанглар, овозингларни сал пасайтириб, эҳтимол, область мамлакатга 300 миллион пуд дон сотиб қолар! — дерсизлар. Ана, сизларнинг ишингиз. Ана, қўриқ ерларнинг кучи!

Коммунизм душманлари Совет Иттифоқи қўриқ ерларни ўзлаштиришда гўё муваффақиятсизликка учради, деб неча марталаб оғиз йиртишди. Ана шу «пайғамбар»лар бугун қўриқ ерлардаги буғдойзор денгизини, ҳамма қийинчиликларни енгиб, ҳозирги кунда ўз фидокорона меҳнатининг гаштини сураётган қаҳрамон чўлқуварларни бир кўрса эди.

Олган мажбуриятларингизни муваффақият билан адо этиб, Қозоғистоннинг бир миллиард пуд дони билан партия ва халқни хурсанд қилишингларни тилайман.

ҒАЛЛА ЎРИМ-ЙИҒИМИ—АСОСИЙ МЕҲНАТ ФРОНТИ

ҚЎРИҚЕРЛИКЛАР САРОЙИДА МИТИНГ

ЦЕЛИНОГРАД, 13 август. (**Матбуот группаси**). Бугун Целиноград меҳнаткашларининг, барча қўриқерликларнинг катта байрами. КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев мамлакат бўйлаб сафарини давом эттириб, бу ерга келди.

Никита Сергеевич қўриқерликлар саройига йўл олади. Қўриқ ерларни забт этувчилар, ишлаб чиқариш илғорлари, совхоз, колхозлар, ишлаб чиқариш бошқармаларининг раҳбарлари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг вакиллари, жами икки ярим мингга яқин киши азиз меҳмон билан учрашиш учун бу ерга йиғилишди.

Митинг бошланади. Н. С. Хрушчев президиумда пайдо бўлганида залдагилар уни гулдурос қарсаклар билан кутиб оладилар. Ҳамма ўрнидан туради. КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Поляков, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари И. Ю. Юсупов, Қозоғистон Министрлар Советининг раиси Д. А. Кунаев, Қўриқ ўлка партия комитетининг биринчи секретари Ф. С. Коломиец, ўлка ижроия комитетининг раиси В. В. Мацкевич ва бошқалар президиумдан жой оладилар.

Ф. С. Коломиец митингни очиб, бундай дейди:

— Азиз ўртоқлар! Бугун бизнинг шодиёна байрамимиз. Қўриқликларнинг катта дўсти ва маслаҳатгўйи Никита Сергеевич Хрушчев бугун яна бизнинг қўриқ ерларимизга келди.

Қадрдон Никита Сергеевич, янги ерларни ўзлаштиришдан иборат буюк планни ишлаб чиқиш ва амалга оширишда, Қўриқ ўлка экономикаси ва маданиятини ривожлантиришда қилган жуда катта хизматларингизга чуқур ташаккур билдириш юзасидан ва қўриқ ерларни ўзлаштира бошлашнинг ўн йиллиги ҳамда Сизнинг етмиш ёшга тўлишингиз муносабати билан қўриқ ерлар ветеранлари ва ўлкадаги барча меҳнаткашларнинг хоҳиш-иродасига кўра Сизнинг номингиз «Қўриқ шуҳрати олтин китоби»га ёзилди.

Ўлкадаги колхоз ва совхозлар ўн йил ичида олти миллиард пуддан кўпроқ ғалла йиғиштирдилар ва давлат омборларига 3 миллиард 538 миллион пуд, яъни аввалги ўн йилликдагига нисбатан 7,2 баравар кўп дон тўкдилар. Чорвачилик маҳсулотлари етиштириш икки баравардан зиёд, давлат йўли билан чорвачилик маҳсулотлари тайёрлаш эса 3-5 баравар кўпайди.

Совхоз ва колхоз далаларида мўл ҳосил пишиб етилмоқда. Биз барча меҳнаткашлар номидан партия Марказий Комитети ва Совет ҳукуматини ишонтириб айтамизки, ўлкадаги совхоз ва колхозлар бу йил ғалла тайёрлаш юзасидан белгиланган планни ошириб бажарадилар. Ватанга қўриқ ерлардан камида 740-775 миллион пуд ғалла топшириш юзасидан олинган юксак мажбуриятларни шараф билан адо қиладилар.

Шундан кейин Целиноград область, Отбосар ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи **В. И. Голенищенко** сўзга чиқади.

— Отбосар ишлаб чиқариш бошқармасидаги қўриқерлик ғаллакорларнинг катта отряди номидан ва Целиноград областининг барча меҳнаткашлари номидан,— дейди у,— қўриқ ерларни биринчи бўлиб очган, янги ерларни забт этувчиларнинг улуғ дўсти Никита Сергеевич Хрушчевни қизғин табриклашга, севикли Ватанимизнинг бахт-саодати учун унга сиҳат-саломатлик ва узоқ йиллар умр кўришини чин кўнгилдан тилашга ижозат бергайсиз.

Қадрдон Никита Сергеевич! Биз, қўриқ ерларнинг ветеранлари, қўриқ ерда Сиз билан бешинчи марта учрашмоқдамиз. Сизнинг бу ерга қилган ҳар бир сафарингиз биз учун катта байрамдир, Сиз билан ҳар бир учрашувимиз бизга қанот бағишлайди, бизни янги зафарлар сари олға чорлайди.

Отбосар ишлаб чиқариш бошқармасидаги барча меҳнаткашлар номидан ваъда бериб айтамизки, ғалла ўрим-йиғимини жуда яхши ўтказиш, ҳосилни йиғиштириб олиб, давлат омборларига камида 20 миллион пуд ғалла тўкиш учун бутун куч-ғайратимизни сарфлаймиз.

Кустанай областидаги «Целинний» совхозининг директори **К. Турғумбоевга** сўз берилади.

— Қўриқ ерларнинг ўзлаштирилиши,— деди у,— совет халқига жуда катта самаралар келтирди. Семиозерний ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Целинний» совхози қўриқ ерларни ўзлаштириш соҳасида жуда катта муваффақиятлар қўлга киритилганлигини яққол кўрсатувчи мисоллардан бири бўла олади. Бизнинг хўжалигимиз 1960 йил май ойида ташкил этилди. Ҳозирги вақтда унинг марказий қўрғони шаҳар типидаги ишчи посёлкалардан сира қолишмайди. Совхоз уч йил ичида Ватан омборларига 3 миллион 580 минг пуд ғалла тўкди. Совхозимизнинг далаларида гектар бошига юз пуддан ҳосил етиштирилганлигини маълум қилиш билан бахтиёрман. Биз ўз мажбуриятларимизни қайтадан кўриб чиқиб, Ватан омборларига планда кўзда тутилган бир миллион 300 минг пуд ўрнига, икки миллион пуд дон тўкишга қарор бердик.

— Бундан ўн йил муқаддам, жонажон партиямизнинг хоҳиш-иродаси билан янги ерларга буюк ҳужум бошланган пайтда,— дейди Павлодар машинасозлик заводининг директори **И. Т. Ханюков**,— биз орадан бир оз вақт ўтганидан кейин ана шу ерларнинг бойликлари халққа хизмат қилади, деб қатъий ишонган эдик. Биз шу билан фахрланамизки, қўриқ ерлар мамлакатнинг энг муҳим ғалла кони бўлибгина қолмай, балки йирик саноат райони ҳам бўлиб қолди. Партиянинг Павлодар-Экибастуз саноат узелини вужудга келтириш ҳақидаги директивалари муваффақиятли бажарилаётганлигини хурсандчилик билан маълум қиламан.

Шаҳримизнинг корхоналари саноат маҳсулоти ишлаб чиқариш етти ойлик планини ошириб бажардилар. Шаҳар меҳнаткашлари хусусан ҳосил ўрим-йиғими вақтида областдаги совхоз ва колхозларга ҳам катта ёрдам бермоқдалар. Мен машинасозлик заводида слесарь бўлиб ишлайман, лекин бундан ташқари, комбайнчи, тракторчи ва шофер касбларини ҳам эгаллаганман. Мен эртага Иртиш ишлаб чиқариш бошқармасидаги Абай номли совхозга жўнаб кетаман. Мен бу совхозда ҳосилни ўриб-йиғиб олишда қатнашаман. Қозоғистоннинг бир миллиард пуд донига ўз ҳиссамни қўшмоқ учун бутун куч ва маҳоратимни сарф қиламан.

Шимолий Қозоғистон областидаги Пресновский ўрта мактаби ўқувчилари ишлаб чиқариш бригадасининг ёш бригадири **Таня Разгоняева** тўлқинланиб сўзлайди.

— Қадрдон Никита Сергеевич,— дейди у,— биринчи чодирларда туғилганлар номидан, Қўриқ ўлкадаги барча пионерлар ва мактаб ўқувчилари номидан Сизга энг қизғин, самимий салом топшириш билан ўзимни ғоят бахтиёр деб ҳисоблайман.

Биз ёш авлодга бахтли коммунизм мамлакатини қуриш ва унда яшаш мушарраф бўлди. Биз бунинг учун чуқур ва пухта билимларга эга бўлибгина қолмай, балки бу билимларни турмушда моҳирлик билан татбиқ этиш ҳам зарур эканлигини яхши тушунамиз. Ўқувчиларнинг ишлаб чиқариш бригадаларида қилаётган ишларимиз бу жиҳатдан бизга ёрдам бермоқда.

Бизнинг бригадамиз 1960 йилда ташкил этилди. Бригадада 120 киши бор. Биз 228 гектар ерни ҳайдаб, буғдой, маккажўхори, сабзавот етиштирмоқдамиз. Биз мўл ҳосил олиш мақсадида ана шу экинларни етиштириш агротехникасини ўргандик, технология карталарини туздик. «Пресновский» совхози бизни минерал ўғитлар билан таъминлади, бизга зарур техникани ажратиб берди. Биз бригадада ишлаб, меҳнатни севиб қолдик, меҳнат аҳлини ҳурмат қилишни ўргандик, ноннинг қадрига етдик.

Бизнинг бахтли болалигимиз учун, гўзал ёшлигимиз учун, мусаффо осмонимиз учун жонажон Коммунистик партияга, Никита Сергеевич, Сизга чин кўнгилдан катта раҳмат!

Целиноград областидаги «Константиновский» совхозининг комбайнчиси **Н. В. Жилин** ўз нутқида бундай деди:

— «Константиновский» совхозининг механизаторлари, барча меҳнаткашлари яхши ишлаб, гектар бошига юз пуддан ҳосил етиштирдилар. Эндиликда биз ҳосилни ҳеч нобуд қилмай тез йиғиштириб олиш, Ватанимизга камида 1 миллион 500 минг пуд дон топшириш учун курашмоқдамиз.

Биз ғаллани тез ўриб ва янчиб олиш учун соатли график билан ишлашга қарор бердик.

Уч бригада ўрим-йиғимга киришди. Фурсатни қўлдан бой бермаслик учун буғдойни танлаб-танлаб ўряпмиз. Тез орада мен ҳам ўришга киришаман. Икки ёрдамчим билан икки комбайнда ишлайман. Биз бир минг гектар майдондаги ғаллани ўриб олишга ва 700 гектар майдонда ўрилган ғаллани йиғиштириб олишга ва бу ишларни 160 соатда бажаришга қарор бердик.

Кўкчатов область Рузаевский ишлаб чиқариш бошқармаси партқомининг секретари **В. Н. Загорский** қуйидагиларни айтади:

— Бизда қўриқ ва бўз ерлар ўзлаштирила бошланганидан буён ўтган йиллар ичида ажойиб кишилар ўсиб етишди. Коммунистлардан Туник ва Степченко ўртоқлар 10 йилдан буён «Западний» ва «Боровский» совхозларининг директорлари бўлиб ишлаб келмоқдалар. Коммунистлардан Тахтай, Пономарев, Токун ва бошқа кўп ўртоқлар қўриқ ерлар ўзлаштиришга киришилганидан буён трактор далачилик бригадаларига раҳбарлик қилмоқдалар. Бизнинг ажойиб ёшларимиз қўриқ ерларда буюк ҳаёт мактабини ўтдилар.

Рузаевский ишлаб чиқариш бошқармасининг меҳнаткашлари қишлоқ хўжалигини интенсивлаш йўлини амалга ошира бориб, мўл ҳосил етиштирдилар. Бу йил биринчи марта 165 минг гектар майдондаги экин химиявий усулда ўтоқ қилинди.

Бошқармадаги совхозлар ўрим-йиғим ишларига яхши тайёрландилар. Тайёрлаш пунктларининг ҳаммаси мўл ғаллани уюшқоқлик билан кутиб олади.

Қўриқ ўлка комсомол комитетининг секретари **Г. С. Гоц** ёрқин нутқ сўзлайди.

— Ленин комсомоли бундан ўн йил муқаддам,— деди у,— партия Марказий Комитетининг мурожаатига биринчи бўлиб лаббай, деб жавоб берди ва қўриқ ерларни ўзлаштириш учун неча юз минглаб йигит ва қизларни юборди. Улар бу ерларда ўз истеъдодларини рўёбга чиқардилар, муродмақсадларига етдилар.

Украинанинг кўп ёшлари қаторида Гриша Скаженник ҳам Есил даштларида ташкил этилган «Дальний» совхозига келган эди. У, бошланғич маълумотгагина эга эди. Гриша Скаженник ҳозирги вақтда қишлоқ хўжалик институтининг сиртдан ўқувчи студенти, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитети аъзолигига кандидатдир. Григорий ўз уйида ҳам қувноқ ҳаёт кечирмоқда: унинг икки қизи ва ўғли вояга етмоқда. Қўриқ ерларда Григорий Скаженник каби кишилар минг-минглаб бор. Улар комсомол йўлланмасини ифтихор билан асрайдилар.

Ҳозирги вақтда қўриқ ерлардаги комсомолларнинг 300 минг кишилик армияси сафларида неча юзлаб моҳир тракторчилар ва комбайнчилар, шоферлар, бинокорлар ва чорвадорлар бор. Улар ўз ишининг моҳир усталари, асл қўриқлик бўлиб қолдилар. Қўриқ ерларда минг-минглаб йигит ва қизлар ишлаб чиқаришнинг командирлари бўлиб қолдилар.

Бизнинг ўлкамизда ВЛКСМ Марказий Комитетининг ташаббуси билан 26 минг студентдан иборат бинокорлар отряди ҳам қўриқ ерлардаги ёш ғаллакорлар билан бир ёқадан бош чиқариб меҳнат қилмоқда.

Бугун биз ўлканинг комсомоллари, барча меҳнаткаш ёшлари номидан улуғ Коммунистик партияга ваъда бериб айтамизки, бундан буён ҳам партиянинг содиқ ёрдамчилари бўлиб қоламиз, қўриқ ерларнинг улкан ғалласи учун курашувчиларнинг биринчи сафида бўламиз.

Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари **И. Ю. Юсупов** минбарга чиқади. Ўртоқ Юсупов қуйидагиларни айтади:

— Никита Сергеевич, Сизнинг бу галги келишингиз қўриқ ерлардаги барча меҳнаткашларга катта қувонч ва илҳом бағишлади. Қўриқ ерликлар ва Қозоғистоннинг барча меҳнаткашлари Сизни энг азиз, энг яқин киши деб ва энг яхши дўст деб кутиб оладилар.

Қўриқ ерлар ўзлаштирилганидан кейин ўтган ўн йил мобайнида Қозоғистонда дон ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтириш соҳасида жуда кўп иш қилинди. Қўриқ ерлар партиянинг, бутун совет халқининг ифтихори бўлиб қолди.

Совет кишилари қўриқ ерларда қўлга киритилган зафарда партия сиёсатининг, партиянинг ўртоқ Н. С. Хрушчев бошчилигидаги ленинчи Марказий Комитетининг донолиги ва донишмандлигини кўриб турибдилар.

Бугун шу залда қўриқ ерларда ўз қўллари билан ғалабага замин тайёрлаётган кишилар буюк армиясининг энг яхши вакиллари ўтирибдилар.

Қозоғистон партия ташкилотлари, барча меҳнаткашлари КПСС Марказий Комитети февраль Пленумининг қарорларини амалга ошириш учун кўп иш қилмоқдалар. Бизнинг республикамиз бу йил Ватанга бир миллиард пуд ғалла беради.

Қўриқ ерликлар, республиканинг барча меҳнаткашлари ҳосил ўрим-йиғимини муваффақиятли ўтказиш ва Ватанга Қозоғистоннинг бир миллиард пуд ғалласини бериш учун кучларини аямайдилар.

Митингда ҳамма томонидан самимий кутиб олинган ўртоқ **Н. С. Хрушчев** катта нутқ сўзлади. Ўртоқ Н. С. Хрушчевнинг нутқи зўр эътибор билан тингланди ва бир неча бор гулдурос ва давомли қарсаклар билан бўлиниб турди.

Митинг қатнашчилари ғоят баланд руҳ билан КПСС Марказий Комитетига, СССР Министрлар Советига, ўртоқ Н. С. Хрушчевга табрикнома қабул қилдилар.

Б. АВЕРЧЕНКО, В. БРАДЛЕ, Н. ГРИЗЛОВ, В. МИХЕЕВ, С. МУНТЯН.

Н. С. ХРУШЧЕВ ҚЎРИҚ ЎЛКАДА

ЦЕЛИНОГРАД, 14 август. (ТАСС). КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси ўртоқ Н. С. Хрушчев бугун Шортандаги Бутуниттифоқ дон хўжалиги илмий тадқиқот институтида бўлди. Бу, одатдаги илмий муассасалардан эмас. Унинг тажриба хўжалигида 40 минг гектар ер бор, олимлар шу ерларнинг 30 минг гектарида тажриба ўтказмоқдалар. Институт қўриқ ерликлар учун муҳим проблемаларни — қишлоқ хўжалик экинларининг янги навларини яратиш, тупроқни ишлашнинг прогрессивроқ усулларини ишлаб чиқиш проблемаларини ҳал этмоқда. 34 лабораторияда 300 дан кўпроқ олим ишламоқда.

Н. С. Хрушчев институт тажриба хўжалигининг далаларини бориб кўрди. Олимлар Никита Сергеевични қишлоқ хўжалик техникаси виставкасини томоша қилишга таклиф этдилар. Шундан кейин Н. С. Хрушчев институт клубида олимлар коллективи билан учрашди.

ШОНЛИ ЮБИЛЕЙ

Туркистон ҳарбий округи 45 ёшга тўлди. Тошкентдаги округ офицерлар уйида 14 августда бўлиб ўтган тантанали йиғилиш ана шу шонли кунга бағишланди.

Йиғилиш президиумида КПСС Марказий Комитети Ўрта Осиё Бюроси раисининг ўринбосарлари В. К. Акулинцев, С. М. Веселов, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолари В. А. Карлов, Р. Қурбонов, Р. Н. Нишонов, Н. Ж. Худойбердиев, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиуми аъзолигига кандидат Қ. Муртазоев ва бошқалар ўтирибдилар.

Йиғилишни Туркистон ҳарбий округи Сиёсий бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари полковник А. В. Дебалюк очди.

Йиғилишда Туркистон ҳарбий округи штабининг бошлиғи генерал-лейтенант П. И. Зализюк доклад қилди.

Йиғилишда Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркманистон Компартиялари Марказий Комитетларидан, Олий Советлари Президиумларидан ва Министрлар Советларидан Туркистон ҳарбий округига йўлланган табрикномалар ўқиб эшиттирилди. Мамлакатнинг турли томонларидан Туркистон округининг жангчилари номига кўплаб табрикномалар олинди.

Тантанали йиғилиш қатнашчилари Совет Иттифоқи Коммунистик партияси Марказий Комитетига, КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари ўртоқ Н. С. Хрушчевга узоқ давом этган қарсаклар остида табрикнома йўлладилар. (ЎзТАГ).

«КОСМОС-37» ПАРВОЗДА

ТАСС АХБОРОТИ

1964 йил 14 августда Совет Иттифоқида Ернинг навбатдаги «Космос-37» сунъий йўлдоши учирилди.

Бу йўлдошда ўрнатилган илмий аппаратлар 1962 йил 16 мартда ТАСС эълон қилган программага мувофиқ, космик фазони тадқиқ қилишни давом эттиради.

Йўлдошга ўрнатилган аппаратлар нормал ишлаб турибди. Йўлдошдан олинаётган маълумотларни координация-ҳисоблаш маркази ишлаб чиқмоқда.

ФРАКЦИЯЧИЛИККА ҚАРШИ — АНТИИМПЕРИАЛИСТИК КУЧЛАРНИНГ ЖИПСЛИГИ УЧУН

СОВЕТ ҲУКУМАТИНИНГ БАЁНОТИ

Совет ҳукумати Осиё ва Африка мамлакатларининг ҳукуматларига қуйидаги баёнотни юборди:

«Осиё ва Африка мамлакатларининг II конференциясида қатнашишга ҳозирлик кўраётган кўпгина давлатларда Совет Иттифоқини ана шу конференцияга таклиф этиш масаласи сўнгги ойларда муҳокама қилинмоқда. Баъзи мамлакатлардаги муайян доираларнинг бу масала устида нормал фикр олишувни асоссиз носоғлом мунозараларга айлантириб юборишга уринаётганликлари маълум бўлиб қолди. Шу билан бирга, улар иркий важларни рўкач қилиш Совет Иттифоқининг позициясини қўпол равишда бузиб кўрсатиш ва унинг шаънига турли-туман бўҳтонлар ёғдиришгача энг ифлос воситалардан фойдаланишдан ҳам таб тортмаётирлар. Бу доиралар, ҳатто шунгача етиб бормоқдаларки, Осиё ва Африкада мулклари бўлган мустамлакачи давлатларга нисбатан қандай муносабатда бўлинса, конференция қатнашчилари составини қараб чиқиш вақтида Совет Иттифоқига нисбатан ҳам ана шундай муносабатда бўлишга Африка-Осиё мамлакатларини мажбур қилишга уринмоқдалар.

Вужудга келган шароитда, муайян доиралар Осиё ва Африка мамлакатларининг мўлжалланаётган иккинчи конференциясида қатнашувчи давлатлар сафини бузишга қўпол равишда уринаётган бир вазиятда, Совет Иттифоқининг ана шу конференцияда иштирок этиши хусусида ўз нуқтаи назарини муфассалроқ тушунтириб бериши зарур бўлиб қолди.

Шу йил май ойининг бошларида эълон қилинган маълум совет баёнотида кўрсатилган эдики, агар конференциянинг мақсади империализмга ва мустамлакачилик асоратига қарши курашаётган ҳамма кучларни жипслаштиришдан иборат қилиб қўйиладиган бўлса, Совет Иттифоқи Африка-Осиё мамлакатлари II конференциясининг чақирилишини қўллаб-қувватлайди ва, Осиёдаги йирик давлатлардан бири бўлгани сабабли, бундай конференциянинг муваффақиятли ўтиши учун ўзига боғлиқ бўлган ҳамма чораларни кўришга тайёрдир. Бизнинг позициямиз бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас эди, чунки бу позиция Совет давлатининг асл моҳиятидан келиб чиқади. Совет давлатининг вужудга келиши Шарқдаги мазлум халқларни озод қилиш бошланиб кетганлигидан дарак берган эди. Ўша пайтдан буён империализм ва мустамлакачиликка қарши курашда СССР халқлари билан Осиё ва Африка халқлари туташ бир занжир бўлиб келмоқдалар. Совет кишилари мўлжалланган конференциянинг мақсадларига чуқур хайрихоҳдирлар. Совет кишилари Осиё ва Африка халқларига нисбатан чинакам қардошларча муносабатда бўлаётганликларини, уларнинг эҳтиёжлари ва манфаатларини чуқур тушуниб турганликларини. Африка-Осиё бирдамлиги ғоясига қатъиян тарафдор эканликларини оғизда эмас, кўпдан-кўп амалий ишлари билан кўрсатдилар. Совет Иттифоқи ўзининг қарийб ярим асрлик бутун тарихи давомида империализмга ҳамда мустамлакачилик билан иркчиликнинг ҳамма турларига қарши актив ва изчил курашчи бўлиб ҳаракат қилиб келмоқда. У, барча мазлум ва эксплуатация қилинаётган халқларнинг сиёсий ва иқтисодий жиҳатдан тўла озод бўлишига ёрдам бермоқда. Совет Иттифоқи ана шу халқларнинг ишончли дўсти бўлиб, уларни мустамлакачиларнинг агрессив режаларидан ҳимоя қилмоқда. Буни ҳар иккала қитъанинг ҳамма жойларида яхши биладилар.

Мустамлакачилик ва ярим мустамлакачилик сиртмоғини улоқтириб ташлаган халқлар билан дўст ва иттифоқ бўлиб яшаш улуғ Ленин васият қилиб қолдирган совет ташқи сиёсатининг энг муҳим принципларидан биридир. Бинобарин, совет кишилари ўзлари учун муқаддас бўлган бу принципни у хил ёки бу хил конференцияларда қатнашиш ёки қатнашмасликка боғлиқ қилиб қўймасликлари табиий турган гап. Маълумки, Совет Иттифоқи Осиё ва Африка мамлакатларининг Бандунгда ўтказилган 1 конференциясида қатнашмаган эди, умуман шу конференцияда қатнашиш масаласини кўтариб чиқмаган ҳам эди. Бунинг ўзига яраша сабаблари бор эди. Шуни айтиш кифояки, кўпгина халқлар ўзи озодликка эришадиган соатни ҳали муштоқлик билан кутиб турган ўша пайтда, конференция қатнашчилари орасида бирдамлик ва ҳамжиҳатлик руҳи ҳукм сурган эди. Конференциянинг ташаббускорлари ва ташкилотчилари шу жумладан ХХР бир ёқадан бош чиқариб, тинчлик, халқаро кескинликни юмшатиш, миллий озодлик ва тараққиёт учун курашаётган ҳамма кишиларни жипслаштириш позицияларида турган эдилар. Бинобарин, аслини олганда, конференцияда уни ана шу мақсадлардан четга олиб кетиши мумкин бўлган кучлар йўқ эди. Ўша пайтда жаҳондаги озодлик кучларининг ҳаракат бирлиги ва умумийлиги таркиб топаётган бўлиб, унинг тақдири учун ташвишланишга асослар ҳам йўқ эди. ХХР билан Ҳиндистон чегарасидаги фожиали можародан ва Хитой раҳбарларида тор миллатчиликдан иборат гегемончилик тенденциялари ошкора намоён бўлганидан бошлаб шундан кейинги баъзи воқеалар ана шундай ташвиш туғдира бошлади.

Вазият кўп жиҳатдан ўзгариб кетган ҳозирги вақтда Осиё ва Африка мамлакатлари II конференцияси столи атрофида Совет Иттифоқини кўришни, бу билан тинчликни мустаҳкамлаш, халқаро кескинликни юмшатиш, халқларнинг миллий озодлиги ишига ана шу конференция қўшадиган ҳиссани ғоят салмоқлироқ қилишни истаётган давлатларни тўла тушуниш мумкин. Афтидан, бу давлатлар Африка-Осиё мамлакатларининг конференцияси жаҳон миқёсидаги савдо-сотиқ ва иқтисодий алоқаларга, шу соҳадаги мавжуд тенгсизлик ва камситишни тугатишга тааллуқли масалаларни ҳал қилаётган вақтда, Совет Иттифоқи билан бевосита ҳамкорлик қандай фойда келтириши мумкинлигини ҳам ҳисобга олган бўлсалар керак. БМТнинг савдо-сотиқ ва тараққиёт масалаларига бағишланган ҳамда яқиндагина Женевада тамом бўлган конференцияси бундай ҳамкорлик яхши самаралар келтиражагини кўрсатди.

Ҳозир тилга олинаётган кенгаш — Африка-Осиё мамлакатларининг кенгашидир. Территорияси Осиё қитъасига мансуб бўлган шу қитъадаги майдоннинг қарийб бешдан икки қисмини эгаллаб турган энг йирик мамлакатлардан бири — Совет Иттифоқининг ана шу кенгашда иштирок этиши ҳақидаги масала шу сабабдан табиий равишда туғилган бўлса керак. Бинобарин, Европани Осиёдан ажратиб турган Урал тизма тоғларини сиёсат ва география соҳасидаги ҳеч қандай лўттибозликлар ва найрангбозликлар билан жойидан силжитиб, Тинч океан соҳилларига кўчириб бўлмайди.

Совет Иттифоқининг Африка-Осиё мамлакатлари конференцияси кун тартибига қўйилаётган масалалардаги позицияси яхши маълумдир. Унинг бу позицияси ўз мустақиллигини мустаҳкамлаш учун, ўз экономикасини мустақил равишда ривожлантириш учун курашаётган ҳамма мамлакатларнинг манфаатларига, ўзининг озод ва мустақил ҳаёт кечириш ҳуқуқини ҳали ҳам қаттиқ туриб ҳимоя қилаётган барча халқларнинг манфаатларига тўла мос бўлиб тушмоқда.

Ана шуларнинг ҳаммаси шундан далолат бериб турибдики, Африка-Осиё мамлакатлари II конференциясида Совет Иттифоқининг иштирок этишига қарши билдирилаётган эътирозлар ана шу конференцияни чақириш принципларига, мақсадларига ва асосларининг ўзига зиддир. Агар аллақандай кучлар ўзларининг фракциячилик мақсадларини кўзлаб, Совет Иттифоқининг конференцияда ҳозир бўлишини истамаётган бўлсалар, бундай йўл миллий-озодлик ҳаракатига зарар етказиши, халқларни жипслаштириш ишига путур етказиши турган гап. Ана шу кучларнинг вакиллари агар Совет Иттифоқи таклиф қилинадиган бўлса, конференцияда иштирок этмасликларини айтдилар. Бу гап айни фракциячилик мақсадлари ана шу кучлар учун ҳамма нарсадан устун эканлигини айнан тасдиқлаб турибди. улар шу мақсадларни амалга ошириш учун халқларнинг ҳаётий манфаатларини менсимасликка тайёрдирлар.

Маълумки, Африка-Осиё мамлакатларининг янги конференциясида қатнашиш масаласини Совет Иттифоқининг ўзи қўйгани йўқ. Бу масалани бошқа давлатлар кўтариб чиқдилар. Совет ҳукумати ана шу давлатларга ўз миннатдорчилигини билдирди ва билдирмоқда. Совет ҳукумати умумий иш манфаатларига амал қилиб, бу масаланинг Жакартадаги дастлабки кенгашда қараб чиқилишига қарши эътироз билдирмади.

Лекин дўст давлатлар Совет Иттифоқининг конференцияда қатнашиш учун розилик бериш эҳтимолини суриштирган пайтда ҳам, Совет ҳукумати бундай конференцияда қатнашишни мутлақо шарт, деб ҳисоблагани йўқ. Унинг бу фикри ҳозир тағин ҳам қатъийлашиб қолмоқда. Совет Иттифоқи ўзининг таклиф этилиши ҳақидаги масала Африка-Осиёдаги баъзи мамлакатлар учун қийинчилик туғдиришига ва айниқса бу масалада бирон кимсанинг ана шу мамлакатлар орасига нифоқ солиш ҳамда уларнинг эътиборини турмуш конференция олдига қўяётган катта-катта вазифалардан четга тортиш учун фойдаланишига йўл қўя олмайди. Совет Иттифоқи Осиё ва Африка мамлакатлари II конференциясида ўзининг иштирок этиши тўғрисидаги масалани қўйишда ташаббус кўрсатгани йўқ. У ҳозир ҳам бундай ташаббус кўрсатаётгани ҳамда ўзини ҳам, бошқаларни ҳам шу хусусда бирон қарорга келиш билан боғлаб қўяётгани йўқ. Лекин Совет Иттифоқининг конференцияда қатнашмаслиги бир гап-у, унинг иштирок этишига қарши турли-туман уйдирма эътирозлар илгари сурилаётгани ва шунинг атрофида виждонсизлик билан найранг ишлатилаётгани бошқа гап. Мана шу сабабдан, Совет ҳукумати Осиё ва Африка мамлакатларининг тайёрланаётган конференцияси тўғрисидаги масалага қайтишни зарур, деб топди.

Совет Иттифоқи мўлжалланаётган конференцияда қатнашиши ёки қатнашмаслигидан қатъи назар, ташқи ишларда ўзининг синалган йўлига амал қила беради. Ҳамма учун равшан ва тушунарли бўлган бу йўл тинчликни мустаҳкамлашга, тинч-тотув яшашга, халқаро кескинликни юмшатишга, ёш мустақил давлатлар билан дўстлик ва ҳар тарафлама ҳамкорликни ривожлантиришга, ўз золимлари — империалистлар ва мустамлакачиларга қарши курашга отланаётган халқларни қўллаб-қувватлашга қаратилгандир. Бу — иркий, миллати, географик жойланишидан қатъи назар, жаҳондаги барча тараққийпарвар, эрксевар кучларни бир жойга тўплаш ва жипслаштириш йўлидир».

ТОМОШАЛАР. ЭЪЛОНЛАР

РАДИО

15 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

6.15 — Тонгги концерт.
7.45 — Нодир ёзувлар.
8.25 — Ўзбекистон халқ ҳофизларининг концерти.
9.25 — Увертюралар.
9.50 — Тожик тилида «Арзон мўл ҳосил учун» деган эшиттириш.
10.30 — Халқ талантлари концерти.
11.15 — «Шонли 40 йиллик олдидан». Иқтисод фанлари кандидати А. Мамедовнинг «Зарафшон водийсида суғориш-ирригация ишларининг ривожланиши» деган суҳбати.
11.25 — Римский-Корсаков. «Порлоқ байрам» увертюраси.
13.30 — Эстрада концерти.
15.30 — Жаҳон халқларининг қўшиқлари.
16.00 — «Шонли 40 йиллик олдидан». «Ёшлар куйлайди».
17.20 — Уйғур куйлари.
18.00 — «Узтрансспецстрой» трести ходимларининг талабларига мувофиқ концерт.
18.30 — Она юрт қўшиқлари.
19.20 — Озарбайжон куйларидан концерт.
20.00 — Ёшлар учун ўзбек тилида «Шундай йигит бор» деган эшиттириш.
20.15 — Эстрада-рақс концерти.
21.15 — Пахтакорлар учун концерт.
22.00 — «Дунё воқеалари» (ўзб).
22.10 — Қўшиқ кетидан қўшиқ.
23.10 — «Қўшиқчи шоирлар». Пўлат Мўмин.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

15 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 17.00 — **Кичкинтойлар телестудияда.** 17.30 — **Чўкиан шаҳар хазинаси** (илмий-оммабоп фильм).

Рус тилида: 17.50 — С. Михалков. **Зўраки ревизорлар** (телевизион фильм), 18.10 — **«Юность» студияси,** 18.50 — **Телевизион янгиликлар,** 19.10 **Чет эл кинохроникаси,** 19.20 — **Ўн учинчи арзанда** (кинокомедия).

20.40 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.50 — **Телевизион янгиликлар,** 21.20 — **Қалб қўшиқлари** (адабий-музикали эшиттириш).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 16/VIII да кундуз **Кармен,** кечқурун **Севилья сартароши.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 15/VIII да **Нурхон,** 16/VIII да **Икки билагузук.**

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА — 15/VIII кеч соат 8 яримда **Ўзбекистон эстрада оркестрининг** концерти (2 бўлимда). Билетлар сотилмоқда.

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА.

Довидбек — «МИР», НАВОИЙ номли, «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).
Дон Сезар де Базан — «ВАТАН» (кундуз ва кечқурун).
Аршин мололон — «ВАТАН» (кеч соат 8 ва 9-45 минутда), НАВОИЙ номли (эрталаб 10, кундуз 1 ярим ва кеч 5 да).
Қара, йўл кўринади — «ИСКРА» (кеч 6 дан), «СПУТНИК» (кундуз ва кечқурун).
Граф Монте-Кристо (1 ва 2-серияси) — «ИСКРА» (кеч 6 гача).
Насриддин Бухорода ва Насриддин саргузаштлари — «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз ва кечқурун).
Алданган алдамчилар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «ДРУЖБА» (кундуз ва кечқурун).
Тонггача 40 минут — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЧАЙКА» (кундуз ва кечқурун), «ЮЛДУЗ» (кеч 5, 7 ва 9 да).
Бир қиз қиссаси — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).
Доктор Айболит — «МОСКВА» (эрталаб 10 да).
Куба, 1958 йил — «ВОСТОК» (кундуз ва кечқурун).
Насриддин саргузаштлари (эрталаб 10 да), **Насриддин Бухорода** (кеч соат 9 яримда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

ЁЗГИ БИНОДА

Дон Сезар де Базан — «ОКТЯБРЬ».
Довидбек — «САЛЮТ» (соат 10 яримда), «ВАТАН», КАФАНОВ номли, КИРОВ номли, ПУШКИН номли.
Аршин мололон — НАВОИЙ номли, «РАКЕТА».
Граф Монте-Кристо (1 ва 2-серияси) — «ФЕСТИВАЛЬ».
Насриддин Бухорода ва Насриддин саргузаштлари — «ХЕВА».
Шахсан маълум — «САЛЮТ» (соат 9-10 минутда).

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА

15 августда

КАТТА КОНЦЕРТ

СССР халқ артистлари **Мукаррама Турғунбоева, Саодат Қобилова, Галия Измайлова,** Ўзбекистон ССР халқ артистлари **Карим Зокиров, Саттор Ярашев,** Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артистлар **Михаил Давидов, Жамол Низомхўжаев, Клара Юсупова, Ҳалима Комилова, Гулнора Маваева,** солист **Эргаш Йўлдошев** ва халқ чолғу ансамбли қатнашади.

ОВЧИЛАР ДИҚҚАТИГА!

СУВДА СУЗУВЧИ ЁВВОЙИ ҚУШЛАРНИ, ЧЎЛ ВА БОТҚОҚ ҚУШЛАРИНИ

Овчи ва балиқчилар Тошкент область спорт жамиятининг **Шарқий Арнасой, Ғарбий Арнасой, Земкарвон ва Корейс посёлкасидаги** бириктирилган овчилик хўжаликларида **куз даврида 12 сентябрь оқшомидан 13 декабргача**

ОВ ҚИЛИШ МУМКИН

Умумий фойдаланишда бўлган (бириктирилмаган) овчилик хўжаликларида эса сувда сузувчи ёввойи қушларни, чўл ва ботқоқ қушларини **29 августдан 1 декабргача**

ОВ ҚИЛИШ РУХСАТ ЭТИЛГАН.

Муддати ўтган билетлар билан ов қилиш ўғринчи ов қаторида ҳисобланади.

Овчилар ва балиқчилар Тошкент область спорт жамияти.

ТОШКЕНТ ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИ ИНСТИТУТИ

КПСС тарихи, сиёсий иқтисод, фалсафа, халқ хўжалигини планлаштириш, саноат экономикаси, молия, математика ва уни экономикада татбиқ қилиш, саноат ишлаб чиқариши технологияси (физика бўйича) кафедраларининг **вакант доцентлари, старший ўқитувчилари ва ассистентлари вазифасида ишлаш учун**

КОНКУРС

ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Конкурс муддати — 7/IX гача.

Ариза билан тегишли ҳужжатлар институтнинг кадрлар бўлимига тақдим қилинсин.

Адрес: Тошкент шаҳар, Арпапоя кўчаси, Қирқгул тупик, 15-а уй.

УЙ-ЖОЙЛАРНИ ВА ЖАМОАТ БИНОЛАРИНИ ТИПОВОЙ ВА ЭКСПЕРИМЕНТАЛ ЛОЙИҲАЛАШ ТОШКЕНТ ЗОНАЛ ИЛМИЙ ТЕКШИРИШ ИНСТИТУТИ

қуйидаги вакант вазифаларда ишлаш учун

КОНКУРС

ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

Шаҳар қурилиши, уй-жойлар типологияси, жамоат бинолари типологияси, қурилиш конструкциялари ва буюмларни унификациялаш бўлимларининг старший ва младший илмий ходимлари.

Ер қимирлашга чидамли бино ва иншоотлар, интерьер секторининг пардозлаш ишлари ва прогрессив материаллардан ишланадиган буюмлар, биноларнинг ички ускунаси ва пардози лабораторияларининг старший ва младший илмий ходимлари.

Микрорайоннинг перспектив уй-жойлари, кооперативлаштирилган бинолари, енгил ва ғовак бетон конструкциялари, экономика секторларининг раҳбарлари.

Конкурс муддати — 7/IX гача.

Институтга: **группа инженерлари, инженерлар, архитекторлар, лаборантлар, техниклар, русча машинисткалар ҳам керак.**

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Аброр Ҳидоятов кўчаси, шу институтнинг экспериментал базаси. Телефон 4-02-72 (40-автобуснинг «Кочубей» остановкаси).

Тошкент шаҳар, 1-Свободний тупик, 14-уйда турувчи **Галина Ивановна Войнованинг** Владимир Водинский шаҳар, Лопатин кўчаси, 22-уйда турувчи Евгений Михайлович Войновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Ленин район халқ судида кўрилади.

Келес станция, Генерал Раҳимов 3-участкаси, 2-тупик, 12-уйда турувчи **Закия Ганиеванинг** Қозон шаҳар, Адель-Кутуй кўчаси, 94-уй, 24-квартирада турувчи Алгам Гаптрахманович Ганиевдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Калинин район халқ судида кўрилади.

Чилонзор массив, Б-7 сектор, 5-уй, 18-квартирада турувчи **Гумер Давидович Мустакимовнинг** Қизилтут кўчаси, 18-уйда турувчи Дина Басировна Каримовадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Калинин район, Суворов посёлкаси, 102-уйда турувчи **Нелли Марковна Янинцкаянинг** Калинин район, Қуйлиқ қишлоғида турувчи Инокентий Николаевич Югайдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Калинин район халқ судида кўрилади.

Максим Горький кўчаси, Ҳунарманд проезд, 81-уйда турувчи **Замира Каримованинг** шу уйда турувчи Умаржон Эшонжоновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

МАШҲУР САЙЁҲЛАР ТОШКЕНТДА

Сайёҳларни кутиб олиш.

Бу икки жаҳонгаштанинг, бу икки сайёҳнинг номини ким билмайди, дейсиз. Кеча Тошкент кўчаларида «CS-BP-05-12» ва «CS-BP-05-13» маркали иккита, бизга унча таниш бўлмаган машинани кўп кишилар кўрди. Бутун дунёга машҳур бу «Татра» машиналарининг эгалари — чех сайёҳлари Мирослав Зикмунд билан Иржи Ганзелка эди.

Бу ажойиб сайёҳлар 1947 йил баҳор фаслида 22 апрель куни Прага автоклуби ёнида саёҳатга чиққанларини, жаҳоннинг кўпгина қитъаларида, жуда кўп мамлакатларда бўлиб, ҳали ҳеч кимнинг қадами етмаган манзилларни кўрганликлари, ўз Ватанларига қайтиб, 1959 йилда тағин беш йиллик сафарга чиққанлари ҳаммага ҳам маълум.

Ганзелка билан Зикмунд 1947 йилги сафари бошланган кундан 431 кун ўтгач, Кейптаунда Атлантик океанидан Жанубий Америкага ўтиш учун ўз машиналарини пароходга ортдилар. Улар 431 кун мобайнида 38.499 километр йўл босганликлари ҳам маълум.

Жаҳонгашта сайёҳлар Африкани, Жанубий Американи, Осиё мамлакатларини кўриб, кўпгина китоблар ёзишди. Уларнинг Африка тўғрисидаги, афсонавий ва ҳақиқий бу ажойиб қитъа ҳақидаги китоблари, кинофильмлари Совет кишиларига ҳам машҳурдир.

Бир неча ой бўлдики, Иржи Ганзелка ва Мираслав Зикмунд Совет тупроғида саёҳат қилмоқдалар. Кечагина улар Қозоғистонда, Қирғизистонда эди. Кечагина Иржи Ганзелка Фрунзедан телефон қилган эди.

14 август куни улар республикамиз пойтахти — Тошкентга келишди. Биз икки жаҳондийда сайёҳни «Тошкент» меҳмонхонасининг хоналаридан бирида учратдик. Вақт ғоят зиқ. Ҳар бир дақиқа ҳам ҳисобда. Сайёҳлар ҳар бир минутдан тежаб-тергаб фойдаланиш учун интилмоқдалар. Иржи Ганзелка мухбиримиз билан бир нафас гаплашиб, шу ойнинг охирларида пойтахтга тағин қайтиб келажакларини, Ўзбекистон тўғрисидаги таассуротларини ўшанда биз, журналистларга айтиб беражакларини ваъда қилди. У халқимизнинг миллий бош кийими — Чуст дўпписини кийиб туриб суратга тушди.

Зикмунд билан Ганзелкани журналист ҳам, сайёҳ ҳам, ёзувчи ҳам, тилшунос-олим ҳам, чех машиналарини синовдан ўтказадиган инженер ҳам, ўз Ватанининг шон-шуҳратини улуғлашга бел боғлаган сайёҳлар ҳам дейиш мумкин.

Кўпдан-кўп мамлакатларни кўрган «Татра»лар эгаларини кутиб турибди. Улар Ўзбекистон бўйлаб саёҳатга отландилар. Оқ йўл, заҳматкаш, ҳормас-толмас жаҳондийда сайёҳлар!

Ҳамид НУРИЙ.

Машҳур «Татра»лар Тошкент кўчаларида.

Я. Глауберзон фотолари.

ЁШЛАР ИЖОДИДАН

ГУЛЛАР

Кимлар сизни қўлига олиб,
Севги атрин тотиб кўрмаган?
Ерин кутиб, кўзлари толиб,
Кимлар сизга боқиб
турмаган?

Соғинганда ёр дийдорига
Чаманлардан тасқин топмас
ким?
Ўхшаш излаб вафодорига
Фақат сиздан аксин топмас
ким?

Хонамизга қўшар деб чирой,
Уй тўрига кимлар қўймайди?
Тунда кўзин узмас сиздан
Ой,
Кундуз инсон боқиб
тўймайди.

Юртимизга келса меҳмонлар,
Қўлларига тутар ёш авлод.
Байрам ёки тўй бўлса агар
Сизлар билан ҳамма кўнгли
шод.

Дўстлик, шодлик, севги
йўлларин
Рамзисиз-ку, бўлурми
севмай?
Ким севмайди ҳаёт гулларин
Чеҳрангизда яшнар баҳор —
Май.

Муқаддас АБДУСАМАТОВА.

ХАТ ҲАҚИДА ИККИ ШЕЪР

Ҳарф таниган кунимдан
буён,
Турли-туман хат ўқиганман.
Ер юзига сўз айтолмайин,
Зимдан шеърий хат
тўқиганман.

Хатлар турин мендан
сўраманг,
Кўз кўрганин биламан
ёддан.
Ҳануз қалбда бир ғашлик
ётар,
Ёшлик чоғим ўқиган хатдан.
Шундан деяман: — ҳатто
қоғозни
Бағрим каби тилмасин шум
хат.
Қор хатни-ку суртаман
кўзга,
Қора хатга қаршиман фақат.

* * *

Кўзларинг кўзимга ўхшайди
ўғлим,
Ўхшаш кўзларингдан отанг
гирифтон.
Ҳар кеча қошингда барг
ёзиб кўнглим,
Кипригим учига қўнар
оппоқ тонг.
Узун киприкларинг, бу
қарашларинг.
Ўзгинамсан кулиб боққан
кезларинг.
Фақат кўзларингнинг фарқи
шундаки,
Қора хат кўрмагай сенинг
кўзларинг.

Анвар ҲОЖИМУРОДОВ.

ТУРЛИ мамлакатлардан ХАБАРЛАР

БИН БЕЛЛАГА ХАЛҚАРО ЛЕНИН МУКОФОТИ ТОПШИРИЛДИ

ЖАЗОИР, 13 август. (ТАСС). Бугун бу ерда озод Жазоирнинг атоқли давлат, сиёсий ва жамоат арбоби — Жазоир Халқ Демократик Республикасининг президенти Аҳмад бин Беллага «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотини топшириш маросими бўлиб ўтди.

Мукофотни халқаро Ленин мукофотлари комитети номидан комитет раиси академик Д. В. Скобельцин топширди.

Д. В. Скобельцин ўз нутқида президент Аҳмад бин Белланинг мамлакатнинг социал-иқтисодий ҳаётида туб ўзгаришларни амалга ошириш ва янги мустақил Жазоирнинг ривожланиш йўлини танлашда кўрсатган жуда катта хизматлари ҳақида гапирди. «Ҳурматли президент, — деди академик Скобельцин, — мен бизнинг кўп миллионли ва кўп миллатли совет халқи номидан, Совет ҳукумати ва шахсан СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев ҳамда СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. И. Микоян номидан Сизга энг дўстона ва самимий табрикларимизни топшираётганим учун бахтиёрман».

Маросимда президент Аҳмад бин Белла жавоб нутқи сўзлади ва юксак мукофот учун ташаккур изҳор қилди.

ДЎСТЛИК ВИЗИТИ ТАМОМ БЎЛДИ

СОФИЯ, 13 август. (ТАСС). Болгария телеграф агентлигининг мухбири Варнадан хабар беради: Совет ҳарбий кемалари отрядининг Болгарияга қилган визитининг охирги кунида кўп учрашувлар бўлди.

Болгария ҳарбий денгиз флотининг денгизчилари, старшина ва офицерлари, жанговар ва сиёсий тайёргарлик аълочилари неча совет ҳарбий кемаларидан бирининг бортида ўзларининг совет ўртоқлари билан учрашдилар.

«М. Кутузов» крейсерида Варна округи ва шаҳрининг комсомол активлари совет денгизчилари — комсомоллар билан учрашдилар. Шаҳарнинг кўп меҳнаткашлари, партия арбоблари ва пионерлар «Напористий» эсминси ва «М. Кутузов» крейсерида бўлдилар.

Ярим кечадан кейин совет ҳарбий кемалари Болгария сувларидан чиқиб кетдилар.

УЧ МИЛЛИОН КИШИ ИШ ТАШЛАДИ

ДЕҲЛИ, 13 август. (ТАСС). Ҳиндистон газеталари бугунги сонларида Махараштра штатида нархларнинг ошганлиги ва озиқ-овқат соҳасидаги аҳволнинг оғирлашганлигига қарши норозилик юзасидан бир кунлик катта забастовка бўлганлиги тўғрисидаги хабарларни босиб чиқардилар. Забастовкада уч миллион киши қатнашди. 64 тўқувчилик фабрикаси бутун кун бўйи ишламади, Бомбей портидаги докларда ҳеч ким йўқ эди, транспорт ҳам ишламади. Бомбей кўчаларида ўтказилган оммавий намойишларда неча юз минглаб меҳнаткашлар қатнашди.

КИПР АҲОЛИСИГА ДОРИ-ДАРМОН БИЛАН ЁРДАМ

СССР Қизил Крест ва Қизил Ярим Ой жамиятлари союзи ижроия комитети Туркия авиациясининг ҳужумлари натижасида зарар кўрган республика аҳолисига ёрдам бериш учун Кипр Республикасидаги медицина муассасаларига дори-дармон ва ярани боғлайдиган материаллар юборди. (ТАСС).

СЕАТО КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

НЬЮ-ЙОРК, 13 август. (ТАСС). Бугун Бангкокда (Таиланд) СЕАТО кенгашининг мажлиси бўлди. Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлигининг хабар беришича, бу мажлисда Американинг Таиланддаги элчиси Грэхем Мартин АҚШ ҳарбий ҳаво кучларининг Шимолий Вьетнам устидан қандай вазиятда учганликлари тўғрисида мажлис қатнашчиларига ахборот берган. Юнайтед Пресс Интернейшнл агентлигининг хабар беришича, мажлисда қараб чиқилган масалалар асосан СЕАТОнинг «ички» проблемаларига тааллуқли бўлган.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, 26-УЙ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 26545. Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 27221. Пропаганда — 31226. Саноат, қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалиги — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.
Р 05806. ИНДЕКС — 64543. № Б — 190.